

Bruxelles, 21.6.2013
COM(2013) 459 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

**Al patrulea raport privind punerea în aplicare de către Republica Moldova a Planului
de acțiuni privind liberalizarea regimului de vize**

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

Al patrulea raport privind punerea în aplicare de către Republica Moldova a Planului de acțiuni privind liberalizarea regimului de vize

1. INTRODUCERE

Dialogul dintre UE și Republica Moldova privind vizele, în cadrul căruia se examinează condițiile de eliminare a vizelor pentru cetățenii Republicii Moldova (denumiți în continuare cetățenii moldoveni) care călătoresc în UE, a fost lansat la 15 iunie 2010. **Planul de acțiuni privind liberalizarea regimului de vize** (denumit în continuare PALRV)¹ a fost prezentat autorităților din Republica Moldova (denumite în continuare autoritățile moldovene) de către Comisie la 24 ianuarie 2011. PALRV stabilește o serie de obiective de referință precise pentru Republica Moldova privind patru secțiuni² de aspecte relevante din punct de vedere tehnic, în vederea adoptării unui cadru legislativ și politic (faza 1) și a punerii sale efective în aplicare (faza 2).

Comisia a prezentat Parlamentului European și Consiliului rapoarte periodice cu privire la punerea în aplicare a PALRV. **Primul raport privind progresele înregistrate** cu privire la punerea în aplicare de către Republica Moldova a Planului de acțiuni privind liberalizarea regimului de vize a fost prezentat la 16 septembrie 2011³. La 7 octombrie 2011 a avut loc o reuniune la nivel de înalți funcționari, ocazie cu care a fost prezentat primul raport privind progresele înregistrate și au fost discutate etapele următoare ale procesului.

Misiuni de evaluare a secțiunilor 2, 3 și 4 din PALRV au fost organizate în a doua jumătate a lunii octombrie și la începutul lunii noiembrie 2011, reunind experți din statele membre ale UE, însoțiți de funcționari din cadrul serviciilor Comisiei și al Serviciului European de Acțiune Externă (denumit în continuare SEAE). Scopul acestor misiuni de experți a fost de a evalua cadrul legislativ, politic și instituțional în temeiul obiectivelor de referință ale primei faze a PALRV și conformitatea acestuia cu standardele europene și internaționale. **Rapoartele experților** au fost finalizate în decembrie 2011.

Al **doilea raport privind progresele înregistrate** cu privire la punerea în aplicare de către Republica Moldova a Planului de acțiuni privind liberalizarea regimului de vize a fost prezentat la 9 februarie 2012⁴. La 27 februarie 2012 a avut loc o reuniune la nivel de înalți funcționari, ocazie cu care a fost prezentat al doilea raport privind progresele înregistrate și au fost discutate etapele următoare ale procesului.

Al **treilea raport privind progresele înregistrate** cu privire la punerea în aplicare de către Republica Moldova a Planului de acțiuni privind liberalizarea regimului de vize a fost prezentat la 22 iunie 2012⁵. Acesta a fost cel de al treilea și ultimul raport privind progresele înregistrate din cadrul primei faze a PALRV și a prezentat o evaluare consolidată a Comisiei privind progresele înregistrate de Republica Moldova în ceea ce privește realizarea obiectivelor de referință ale primei faze a PALRV referitoare la stabilirea cadrului legislativ, politic și instituțional.

¹ Documentul 18078/10 al Consiliului.

² (i) securitatea documentelor, inclusiv datele biometrice; (ii) migrația ilegală, inclusiv readmisia; (iii) ordinea publică și securitatea și (iv) relații externe și drepturi fundamentale.

³ SEC (2011) 1075 final.

⁴ SWD (2012)12 final.

⁵ COM (2012) 348 final.

Evaluarea posibilelor impacturi în materie de migrație și de securitate ale viitoarei liberalizării a regimului de vize cu Republica Moldova pentru cetățenii moldoveni care călătoresc în UE a fost publicată la 3 august 2012⁶ de către Comisie, cu implicarea agențiilor și a părților interesate din UE.

Pe baza acestor rapoarte, Consiliul a adoptat Concluziile din 19 noiembrie 2012, în care și-a exprimat acordul cu Comisia cu privire la faptul că Republica Moldova **a îndeplinit toate obiectivele de referință ale primei faze** a planului de acțiuni privind liberalizarea regimului de vize. Ulterior, a fost lansată evaluarea obiectivelor de referință stabilite pentru a doua fază.

Următoarele etape ale celei de a doua faze și pregătirea misiunilor de evaluare au fost discutate în cadrul reuniunii la nivel de înalți funcționari care a avut loc la 28 ianuarie 2013. O nouă serie de **misiuni de evaluare** privind cele patru secțiuni ale PALRV a fost organizată în intervalul 18 februarie-15 martie 2013. Misiunile de evaluare au fost fără precedent în ceea ce privește domeniul de aplicare și detaliile evaluării – patru săptămâni reunind 12 experți din statele membre ale UE însoțiți de funcționari din cadrul Comisiei și SEAE.

Misiunile experților au avut ca scop evaluarea stadiului de realizare a obiectivelor de referință ale celei de a doua faze a PALRV și măsura în care a fost pus în aplicare cadrul legislativ, de politică și instituțional în conformitate cu standardele europene și internaționale. S-a acordat o atenție deosebită domeniilor precum combaterea discriminării, integrarea minorităților și lupta împotriva traficului de persoane, unele din acestea fiind menționate în egală măsură în Concluziile Consiliului din 19 noiembrie 2012.

Rapoartele experților au fost finalizate în mai 2013. Republica Moldova s-a angajat să abordeze recomandările cuprinse în aceste rapoarte prin Planul național de acțiuni actualizat elaborat la sfârșitul lunii mai 2013.

Planul de acțiuni privind liberalizarea regimului de vize s-a dovedit a fi un stimulent important pentru reforme și a ajutat Republica Moldova să mențină un ritm susținut al reformelor structurale începând cu anul 2010. Cadrul legislativ și de politică a fost instituit, astfel cum s-a confirmat în concluzia primei faze a PALRV în noiembrie 2012.

Obiectivul prezentului raport este de a prezenta **stadiul punerii în aplicare a cadrului legislativ și instituțional, funcționarea instituțiilor și nivelul coordonării între agenții**. Comisia a elaborat prezentul raport privind progresele înregistrate pe baza **misiunilor de evaluare cuprinzătoare din perioada februarie-martie 2013**, inclusiv a rapoartelor elaborate în respectivul context de către experții statelor membre, precum și a informațiilor suplimentare primite în timpul dialogului din cadrul Subcomitetului mixt UE - Republica Moldova nr.3⁷ și a dialogului privind drepturile omului dintre UE și Republica Moldova, care au fost organizate în aprilie 2013. S-a acordat o atenție deosebită **sustenabilității** reformelor și rezultatelor obținute, inclusiv prin **alocarea de resurse și fonduri relevante**. De asemenea, raportul include o evaluare a stadiului de **îndeplinire a recomandărilor** adresate Republicii Moldova cuprinse în **Raportul privind evaluarea de impact**⁸ din august 2012.

2. EVALUAREA PUNERII ÎN APLICARE A CELOR PATRU SECȚIUNI ALE PLANULUI DE ACȚIUNI PRIVIND LIBERALIZAREA REGIMULUI DE VIZE

SECȚIUNEA 1: SECURITATEA DOCUMENTELOR, INCLUSIV IMPLEMENTAREA PAȘAPOARTELOR BIOMETRICE

⁶ COM(2012) 443 final.

⁷ Subcomitetul nr. 3: Vamă, cooperare transfrontalieră, spălarea banilor, droguri, migrație ilegală.

⁸ COM(2012) 443 final.

(a) Obiectivele de referință ale PALRV

- **Punerea treptată în circulație a pașapoartelor biometrice conforme standardelor Organizației Aviației Civile Internaționale (OACI), inclusiv în cadrul consulatelor Republicii Moldova din străinătate, și eliminarea treptată și completă a pașapoartelor neconforme cu normele OACI**

Din ianuarie 2011, Republica Moldova emite exclusiv pașapoarte biometrice (pașapoarte simple, pașapoarte diplomatice, pașapoarte oficiale și pașapoarte pentru apatrizi) fiind implementat principiul „un pașaport, un document”.

La 31 decembrie 2012, erau în circulație 2 514 335 de pașapoarte aparținând cetățenilor Republicii Moldova, dintre care 487 745 (sau 19,3 %) erau pașapoarte biometrice. Eliminarea completă a pașapoartelor care nu sunt biometrice este planificată pentru sfârșitul anului 2020.

Începând cu data de 1 ianuarie 2012, cetățenii moldoveni care locuiesc în străinătate pot depune cereri la misiunile diplomatice și la oficiile consulare ale Republicii Moldova în vederea obținerii unui pașaport biometric. Toate ambasaderele și consulatele Republicii Moldova, fără excepție, au fost dotate cu echipamente speciale pentru colectarea datelor biometrice ale solicitanților. Acest nou tip de pașaport biometric îndeplinește standardele OACI și conține o serie de elemente de securitate recomandate de OACI⁹.

Începând cu data de 2 ianuarie 2013, Centrul Resurselor Informaționale de Stat „Registru” (CRIS Registru, denumit în continuare „Registru”) funcționează cu propriile certificate rădăcină și certificate cu cheie publică. La 28 septembrie 2012, autoritățile moldovene au formulat o cerere de aderare la sistemul de informații privind cheile publice al OACI (denumit în continuare PKD OACI). La începutul anului 2013 a fost elaborat Ordinul Ministerului Tehnologiei Informației și Comunicațiilor (denumit în continuare MTIC) privind achitarea de către Registru a taxei unice de înregistrare pentru aderarea la PKD OACI. Pe baza rezultatelor licitației din ianuarie 2012, semnarea de către Registru a contractului privind achiziționarea de broșuri cu cip integrat a fost amânată până în luna februarie 2013 din cauza unei contestații juridice, care a fost respinsă de Curtea Supremă de Justiție a Republicii Moldova. Se așteaptă ca Registru și câștigătorul licitației să semneze un contract în vara anului 2013.

- **Nivel ridicat de integritate și securitate a procesului de solicitare, personalizare și distribuție a pașapoartelor, precum și a cărților de identitate și a altor documente de origine**

Registru este responsabil de emiterea documentelor de călătorie și de identitate. Toate oficiile Serviciului de Stare Civilă sunt automatizate și conectate printr-un canal securizat de comunicații la un Sistem informațional automatizat „Registru de stat al populației” (denumit în continuare RSP). Certificatele emise pentru naștere, căsătorie, deces, divorț și pentru schimbarea prenumelui/numelui au un format identic și conțin aceleași elemente de securitate¹⁰.

Cererile pentru documentele de călătorie și cărțile de identitate naționale pot fi depuse la cele 49 de oficii teritoriale și regionale ale Registrului. Verificările efectuate de respectivele oficii vizează, în general, corectitudinea datelor și caracterul complet al cererii, iar verificările care

⁹ Filigran cu două tonuri, fibre fluorescente la lumină ultravioletă, fir de securitate fluorescent, microimprimare, numerele pașapoartelor aplicate prin gravare laser, astfel cum se prevede la punctul V din apendicele informativ 1 la secțiunea III. Standarde de securitate pentru documente de călătorie care pot fi citite automat ale OACI, Doc 9303, partea 1.

¹⁰ Filigran, microimprimări, emblemă și numărul de serie ale formularului care sunt fluorescente la lumină ultravioletă.

nu sunt la nivel electronic, realizate în colaborare cu Ministerul Afacerilor Interne (MAI), vizează încălcările legii, dosarele penale și persoanele care au comis infracțiuni.

Eventualitatea ca cineva să folosească identități multiple pare să fie foarte redusă dată fiind existența unui RSP care conține un volum foarte mare de date referitoare la fiecare cetățean moldovean. Includerea elementelor biometrice în pașapoarte „fixează” identitatea titularului și împiedică utilizarea unei alte identități.

Registrul ia, în prezent, măsuri concrete pentru a reduce cât mai mult posibilitățile de corupere a personalului prin, între altele, separarea concretă a atribuțiilor și funcțiilor angajaților, alocarea aleatorie de solicitanți funcționarilor, analizarea cererilor solicitanților de către cel puțin 3 funcționari diferiți și plata taxelor prin ATM-uri. Existența verificărilor multiple ale cererilor face foarte dificilă introducerea de cereri frauduloase în sistem.

În plus, Serviciul Stării Civile a elaborat o strategie pentru prevenirea și combaterea corupției la nivelul personalului. Măsurile includ inspecții neanunțate, acces limitat la date, supraveghere video și declarații privind venitul, proprietățile și conflictele de interese. În fiecare oficiu local de depunere a cererilor sunt afișate informații privind corupția.

Ca urmare a acestor noi măsuri și după anchetele desfășurate în 2012, au fost introduse șapte sancțiuni disciplinare pentru infracțiunile comise de angajații Oficiului Stării Civile.

Solicitanții care locuiesc în regiunea Transnistria¹¹ pot solicita emiterea de documente în cadrul unuia dintre oficiile situate în apropierea liniei administrative. Din 17 iulie 2003, șase oficii permanente din Republica Moldova și un oficiu mobil tratează aceste cereri și sunt instituite aceleași proceduri principale și proceduri practice de organizare ca în restul Republicii Moldova. Persoanele care dețin documente emise de „autoritățile” transnistrene își pot înregistra documentele de stare civilă la autoritățile moldovene prin transcrierea acestora de către Oficiul Stării Civile și includerea acestora în RSP. Ulterior, este emis un document pentru persoana în cauză de către Oficiul Stării Civile pentru a-i permite acesteia să obțină un pașaport moldovean. Legea prevede o procedură specială pentru recunoașterea documentelor de origine emise de „autoritățile” transnistrene. Identitatea poate fi stabilită pe baza documentelor de identitate sau de călătorie emise de autoritățile Republicii Moldova sau pe baza arhivelor. În multe cazuri, verificarea identității unei persoane va fi relativ simplă, deoarece sunt disponibile arhive până în anul 1992. Pentru persoanele născute în regiunea Transnistria începând cu anul 1992, stabilirea identității și a dreptului la cetățenia moldoveană impune analiza arhivelor privind părinții și frații/surorile pentru a determina relația familială. În final, se poate realiza un nivel rezonabil de siguranță privind identitatea prin verificarea încrucișată a datelor referitoare la arhivele membrilor familiilor existente în RSP.

- **Raportare promptă și sistematică în baza de date Interpol/LASP a pașapoartelor pierdute și furate**

Încă din octombrie 2011 sunt instituite proceduri privind trimiterea, la fiecare cinci minute, a detaliilor referitoare la toate pașapoartele furate sau pierdute de la Registrul la Biroul Central Național al Poliției (denumit în continuare BCN) care este punctul de legătură cu Interpolul. BCN trimite de asemenea aceste informații către Interpol zilnic prin intermediul unui sistem electronic de operare în timp real. Nu se face distincție între pașapoartele pierdute și cele furate. Punctele de trecere a frontierelor sunt conectate cu baza de date a Interpolului privind pașapoartele pierdute și furate. Numărul de pașapoarte emise este foarte ridicat în comparație cu numărul celor pierdute. În 2011, 29 946 de pașapoarte au fost declarate pierdute, în timp ce

¹¹ Potrivit autorităților moldovene, populația regiunii Transnistria este de 509 400 de persoane, din care 55% sunt cetățeni ai Republicii Moldova, iar 33 128 dintre aceștia dețin pașapoarte biometrice emise de autoritățile Republicii Moldova.

261 259 au fost emise. În 2012, 32 343 de pașapoarte au fost declarate pierdute, în timp ce 260 393 au fost emise. Din octombrie 2011, 15 603 pașapoarte pierdute au fost declarate găsite și recuperate.

- **Schimb regulat de specimene de pașaport și cooperarea privind securitatea documentelor cu UE**

Statele membre ale UE sunt informate în fiecare an cu privire la noile specimene de pașapoarte emise de Republica Moldova printr-un canal specific de comunicații. Mai mult, din 2009, Republica Moldova a aderat la Registrul Public Online al Documentelor Autentice de Identitate și de Călătorie (denumit în continuare PRADO) al Consiliului Uniunii Europene. Ultima actualizare în sistemul PRADO a fost efectuată la 1 iulie 2011, atunci când au fost introduse noile specimene cu elementele de securitate ale pașapoartelor biometrice moldovene. În decembrie 2012, au fost trimise 65 de specimene noi cu elemente de securitate ale pașapoartelor biometrice diplomatice și de serviciu emise de autoritățile moldovene. În 2012, Direcția Expertiză a Documentelor din cadrul Poliției de Frontieră a primit prin Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene (denumit în continuare MAEIE) specimene de documente de călătorie din statele membre ale UE (62 de bucăți).

(b) Recomandările cuprinse în evaluarea impactului

- *Stabilirea și aplicarea de sancțiuni proporționale, eficiente și disuasive în cazul persoanelor condamnate pentru faptul că și-au vândut sau împrumutat pașapoartele*

Articolul 361 din Codul penal al Republicii Moldova prevede deja sancțiuni pentru producerea, deținerea, vânzarea sau uzul de documente oficiale false. În ceea ce privește pașapoartele pierdute sau furate, autoritățile moldovene analizează, în prezent, posibilitatea de a înăspri condițiile pentru emiterea de pașapoarte pentru persoanele care sunt în astfel de situații.

- *Comunicarea periodică către autoritățile UE de date privind pașapoartele biometrice pierdute și furate, în special prin utilizarea bazei de date a Interpol privind documentele de călătorie pierdute și furate*

A se vedea punctul „Raportare promptă și sistematică în baza de date Interpol/LASP a pașapoartelor pierdute și furate” din cadrul obiectivelor de referință PALRV de la pagina 5 a prezentului raport.

- *Consolidarea cadrului juridic și instituțional cu privire la „registru stării civile” pentru a preveni schimbarea abuzivă a numelui sau a identității în scopul obținerii unui pașaport nou. Este necesar să se stabilească și să se aplice norme clare în ceea ce privește schimbarea numelui, consolidarea cadrului juridic și instituțional și includerea unui control eficient, precum și a unor măsuri de trasabilitate*

Toți cetățenii pot depune o cerere pentru a-și schimba prenumele sau numele. Decizia este luată de Oficiul Central al Stării Civile pe baza unui aviz al unui comitet special. Legea nu prevede o limitare a numărului de cereri pentru schimbarea aceluiași prenume sau nume. Numărul unic de identificare personal (denumit în continuare NUIP) înscris în certificatul de naștere nu poate fi schimbat niciodată, iar în cazul schimbării prenumelui sau numelui, toate documentele anterioare de călătorie și de identitate sunt anulate. Controalele la ieșirea din țară sunt efectuate pe baza NUIP, iar poliția de frontieră are acces la RSP care cuprinde toate prenumele/numele anterioare ale cetățenilor moldoveni. Sistemul instituit reduce în mod semnificativ abuzul privind schimbările de nume.

Evaluare generală – Secțiunea 1

Organizarea și procedurile instituite asigură un nivel bun de integritate și securitate a documentelor. Procedurile privind înregistrarea stării civile și emiterea de documente s-au îmbunătățit în mod semnificativ din anul 2010. Sistemele de solicitare și emitere instituite sunt sigure, bine gândite și oferă un serviciu bun pentru cetățeni. Pașapoartele biometrice conforme standardelor OACI sunt, în prezent, distribuite, în timp ce tipurile vechi de pașapoarte sunt eliminate rapid. De asemenea, Republicii Moldova i se cere să transmită informații suplimentare cu privire la numărul mare de pașapoarte pierdute.

Comisia consideră că **Republica Moldova în general îndeplinește obiectivele de referință ale celei de a doua fază stabilite în cadrul secțiunii 1.**

Se impune luarea de măsuri suplimentare cu privire la:

- Introducerea utilizării unei broșuri cu cip integrat care să pună în aplicare atât controlul accesului extins (CAE), cât și controlul accesului suplimentar (CAS).
- Automatizarea cât mai multor proceduri, eliminarea procedurilor manuale rămase în prezent și crearea unei legături electronice a Registrului cu Ministerul Afacerilor Interne.

SECȚIUNEA 2: IMIGRAȚIA ILEGALĂ, INCLUSIV READMISIA

Secțiunea 2 / tema 1 - Gestionarea frontierelor

(a) Obiective de referință ale PALRV

- **Aplicarea eficace a legislației privind controlul la frontieră prin verificări adecvate și supraveghere la frontieră, proceduri și eficiență operațională, tabloul situațional național și local, inclusiv punerea în aplicare a analizei riscului, gestionarea informațiilor și a fluxului de date, precum și accesul direct și consultarea bazelor de date naționale și internaționale relevante**

La 1 iulie 2012, a intrat în vigoare Legea privind Poliția de Frontieră în temeiul căreia serviciul de pază a frontierei a fost restructurat și transformat în Departamentul Poliției de Frontieră al Ministerului Afacerilor Interne (MAI) al Republicii Moldova.

Poliția de Frontieră are competențe și puteri executive în domeniul gestionării integrate a frontierelor, precum și în cel al prevenirii și combaterii infracțiunilor transfrontaliere. Legea privind frontierele de stat urmează definițiile și cadrul Codului frontierelor Schengen¹² și ține seama de cadrul juridic al Uniunii Europene privind răspunderea transportatorilor, în special Directiva privind obligația operatorilor de transport de a comunica datele privind pasagerii (Directiva 2004/82/CE). Poliția de Frontieră își desfășoară activitatea în temeiul unor reguli și reglementări similare celor respectate de polițiștii de frontieră din statele Schengen din cadrul UE. În zona controlată de Republica Moldova, sunt stabilite 56 de puncte de trecere a frontierei (denumite în continuare PTF), frontierele Republicii Moldova fiind traversate de un număr de 13 până la 15 milioane de pasageri în fiecare an. Verificările la frontieră sunt, în general, efectuate în conformitate cu cele mai bune practici ale Catalogului Schengen al UE.

Sistemele de raportare și de analiză a riscurilor sunt la un nivel foarte bun, chiar și atunci când sunt comparate cu sistemele țărilor Schengen. Sistemul de analiză a riscurilor urmează modelul integrat comun de analiză a riscurilor FRONTEX (CIRAM) iar profilurile sunt bine

¹² Regulamentul (CE) nr. 562/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 15 martie 2006 de instituire a unui Cod comunitar privind regimul de trecere a frontierelor de către persoane

elaborate și de bună calitate. Făcând parte din rețeaua FRONTEX de analiză a riscurilor la frontierele estice (EBRAN), schimbul de informații între Poliția de Frontieră și FRONTEX se efectuează lunar. În plus, cu ajutorul Misiunii UE de asistență la frontieră în Republica Moldova și Ucraina (denumită în continuare EUBAM), Poliția de Frontieră și Autoritatea Vamală, precum și omologii acestora din Ucraina elaborează, în prezent, rapoarte comune privind evaluarea securității frontierelor.

Supravegherea frontierelor este planificată și efectuată în conformitate cu sistemul de analiză a riscurilor. Numărul de patrulare este la un nivel rezonabil de bun. Managementul integrat al frontierelor (denumit în continuare MIF) include planuri pentru realizarea unui sistem fix cuprinzător de supraveghere a frontierelor. Prin introducerea sistemului fix de supraveghere împreună cu sistemele portabile complementare (automate), Poliția de Frontieră poate aduce sistemul de supraveghere a frontierelor la un nivel adecvat. Poliția de Frontieră are un număr corespunzător de câini de serviciu (în total 123, dintre care 74 de câini de urmărire). În general, dispozitivele pentru verificările la frontieră în prima linie respectă standardele europene. Numărul de alerte din bazele de date a fost peste 5 700 în 2012 (5 687 alerte naționale și 56 de alerte la Interpol) iar numărul total este de patru ori mai mare față de 2011. Ofițerii din prima linie au acces la Sistemul informatic integrat al Poliției de Frontieră (denumit în continuare SIIPF), la cadrul juridic, la alertele străine, la profilurile de risc și la internet (de exemplu PRADO). Toate PTF au conexiuni online cu bazele de date centrale. Din cauza numărului insuficient de dispozitive, nivelul verificărilor din a doua linie nu este adecvat în toate PTF.

- **Asigurarea de infrastructură adecvată, echipamente tehnice, sisteme IT, resurse financiare și umane în conformitate cu Strategia MIF și cu Planul de acțiuni care urmează să fie adoptat, precum și punerea în aplicare a programelor de formare și a măsurilor de combatere a corupției**

Poliția de Frontieră actualizează în prezent sistemul de supraveghere a frontierelor și va înființa un Centru Național de Coordonare (CNC). Dezvoltarea tabloului situațional face parte dintr-un plan în desfășurare structurat în trei faze, denumit „Dezvoltarea unui sistem de comunicare fix și mobil la frontiera de stat”. Cele trei faze includ achiziționarea de echipament și realizarea sistemului de telecomunicații fix și mobil pentru întreaga țară. Înființarea CNC va îmbunătăți gradul de cunoaștere a situației și va permite cooperarea cu Sistemul european de supraveghere a frontierelor externe¹³ (denumit în continuare EUROSUR). Poliția de Frontieră are un număr suficient de dispozitive pentru supravegherea frontierelor (de exemplu camere cu termoviziune și ochelari cu vizibilitate nocturnă), dar, în prezent, aceasta nu dispune de sisteme de supraveghere fixe.

Numărul prevăzut de angajați ai Poliției de Frontieră este de 3 543, numărul curent al acestora fiind de 83 % din această cifră (2 945). Motivul lipsei de personal este faptul că persoanele care efectuează serviciul militar obligatoriu nu mai sunt angajate pentru controlul la frontieră și toate posturile vacante ar trebui ocupate până la sfârșitul anului 2013. Colegiul Național al Poliției de Frontieră organizează programe de formare de doi ani pentru subofițeri și cursuri de bază de șase luni pentru angajații noi. Programul de doi ani pentru subofițeri aplică Procesul de la Copenhaga, fiind elaborat cu ajutorul EUBAM și în conformitate cu programa comună de bază a UE pentru formarea polițiștilor de frontieră. În general, programele de formare oferă o bază solidă pentru pregătirea personalului în ceea ce privește gestionarea frontierelor. Poliția de Frontieră a pus deja în aplicare majoritatea recomandărilor și bunelor

¹³ SEC(2011) 145 final.

practici privind prevenirea corupției¹⁴ din Catalogul Schengen al UE privind controlul frontierelor externe¹⁵. Codul deontologic al Poliției de Frontieră a fost aprobat la 13 iunie 2008, iar salariile Poliției de Frontieră se află la un nivel competitiv. Sunt efectuate controale neanunțate, iar personalul Poliției de Frontieră trebuie să facă publice interesele personale și veniturile la intrarea în serviciu și, ulterior, în fiecare an. Este instituit un sistem de rotație a personalului.

- **Îmbunătățirea cooperării între agenții (inclusiv schimbul de date între Serviciul de Grăniceri și organismele de asigurare a respectării legii), cooperarea internațională, inclusiv cooperarea cu țările învecinate și punerea în aplicare a unui acord de lucru cu FRONTEX la un nivel ridicat de eficiență.**

Cooperarea între agenții în cadrul gestionării frontierelor a atins un nivel satisfăcător. Poliția de Frontieră cooperează foarte strâns cu Poliția, cu Autoritatea Vamală și cu Biroul Migrație și Azil (denumit în continuare BMA). Cooperarea între Poliția de Frontieră și Procuratura Generală (PG) a crescut la nivel structural după ce Poliția de Frontieră a primit competențe noi pentru anchetele penale. Principalele forme de cooperare între agenții sunt schimbul de informații, echipe comune de anchetă, acțiuni comune și cursuri comune de formare. În cadrul tuturor PTF, Poliția de Frontieră și Autoritatea Vamală au pus în aplicare controalele unice. Acestea utilizează sistemul comun de înregistrare a vehiculelor de transport și pot face uz de echipamente în comun, de exemplu, pentru verificarea vehiculelor.

Poliția de Frontieră a încheiat o serie cuprinzătoare de acorduri și protocoale de cooperare cu România și Ucraina. În 2012, Poliția de Frontieră a continuat cooperarea cu EUBAM, asigurând punerea eficientă în aplicare a activităților anuale din cadrul fazei a noua a planului de acțiuni¹⁶. Din 2006, Poliția de Frontieră are un ofițer de legătură în centrul comun Galați pentru cooperare transfrontalieră. Există acorduri de cooperare cu anumite state membre (Letonia, Lituania, Estonia, Ungaria și Polonia). Cooperarea cu alte țări din Comunitatea Statelor Independente (denumită în continuare CSI) are loc prin intermediul Consiliului de Comandă al serviciilor de control la frontieră din cadrul CSI. În final, există un protocol de cooperare între serviciile de control la frontieră ale statelor din cadrul GUAM¹⁷. În august 2008, Poliția de Frontieră a semnat un acord de lucru cu FRONTEX și a participat la numeroase activități coordonate de FRONTEX. În decembrie 2012, a fost creat punctul de contact național al FRONTEX (PCNF) în cadrul Departamentului Poliției de Frontieră, căruia i s-au alocat competențe de coordonare și de punere în aplicare a prevederilor Planului de cooperare cu FRONTEX.

(b) Recomandările cuprinse în evaluarea impactului

- *Consolidarea în continuare a controalelor la frontieră, inclusiv a analizei riscului și a măsurilor de supraveghere, precum și prevenirea și combaterea corupției la frontieră, și ameliorarea în continuare a cooperării cu EUBAM în toate domeniile gestionării frontierelor;*

A se vedea punctul privind obiectivele de referință PALRV de la paginile 7, 8 și 9 din prezentul raport.

¹⁴ În 2012, erau 87 de cazuri de corupție anchetate, 92 de cazuri anchetate și încheiate, 102 sancțiuni disciplinare aplicate, din care 34 de cazuri au avut drept rezultat concedierea. În perioada 2010-2012, au fost inițiate patru cazuri penale pentru infracțiuni grave de corupție.

¹⁵ Catalogul Schengen al UE privind controlul frontierelor externe, returnarea și readmisia, recomandările și bunele practici, Documentul Consiliului 7864/09.

¹⁶ http://www.eubam.org/files/20121206142708402683P9AP_ENG_Second_Year.pdf

¹⁷ Organizația pentru Democrație și Dezvoltare Economică a Georgiei, Ucrainei, Azerbaidjanului și Republicii Moldova (GUAM)

- *Consolidarea cooperării cu țările învecinate. Consolidarea cooperării bilaterale și internaționale și schimbul de informații privind datele statistice și analitice, precum și privind informațiile/datele tactice/operaționale, prin măsuri precum inițierea de/participarea la operațiuni comune transfrontaliere, echipe comune de anchetă, echipe comune ale serviciilor de informații, facilitând schimbul de ofițeri de legătură în cadrul unor astfel de operațiuni, oferind formare pentru efectuarea de controale vamale comune și controale comune la frontieră*

A se vedea punctul privind obiectivele de referință PALRV de la paginile 8, 9 și 10 din prezentul raport.

- *Asigurarea unei mai bune formări și consolidarea capacităților în ceea ce privește cooperarea vamală internațională, cooperarea internațională în materie de aplicare a legii și schimbul de informații*

A se vedea punctul privind obiectivele de referință PALRV de la paginile 8, 9 și 10 din prezentul raport.

- *Coordonarea activităților de control la frontiera comună; să facă schimb de informații și să consolideze evaluarea comună a situației la nivel operațional.*

A se vedea punctul privind obiectivele de referință PALRV de la paginile 8, 9 și 10 din prezentul raport.

- *consolidarea cooperării cu țările învecinate, în special cu Ucraina*

În 2007, autoritățile Republicii Moldova și ale Ucrainei au demarat un proiect-pilot privind Punctul comun de control la frontieră Rosoșani-Briceni (denumit în continuare PCCF). Proiectul pilot privind PCCFA a fost planificat și lansat cu sprijinul EUBAM și al Comisiei Europene. Cele două părți și-au acordat reciproc responsabilitatea pentru verificările de ieșire. Principiile „interfață unică”, „ghișeu unic”, „mână în mână”, „loc unic” și „umăr la umăr” au fost introduse cu succes în proiectul pilot PCCF.

- *sprijinirea în continuare a cooperării cu EUBAM și punerea în aplicare a recomandărilor EUBAM privind îmbunătățirea și intensificarea utilizării unităților mobile*

Segmentul transnistrean al frontierei Republicii Moldova cu Ucraina nu intră în jurisdicția Poliției de Frontieră și a Autorității Vamale din Republica Moldova. Acest segment include 25 de puncte de trecere oficiale către Ucraina iar operațiunile recunoscute de verificare și supraveghere a frontierelor sunt realizate numai de agenții vamali ucraineni. De-a lungul liniei interne de demarcație administrativă dintre regiunea Transnistria și Republica Moldova există 14 posturi vamale interne de control (PVIC) în cadrul cărora sunt efectuate verificări asupra mărfurilor de către Autoritatea Vamală a Republicii Moldova.

În februarie 2013, autoritățile moldovene au început punerea în aplicare a unei noi strategii pentru a preveni imigrația ilegală și criminalitatea transfrontalieră, precum și pentru a facilita fluxul de pasageri din regiunea Transnistria. Strategia include măsuri precum: înregistrarea cetățenilor străini la intrarea în și ieșirea din Republica Moldova de-a lungul liniei de demarcație administrativă, consolidarea capacităților PVIC de către BMA (va exista un birou de înregistrare pentru străini cu program permanent la 6 din PVIC), elaborarea de norme pentru PVIC (privind protecția datelor, schimbul de informații între autorități și defalcarea atribuțiilor), campanii de informare privind regulile noi de înregistrare pentru străini, înființarea de unități mobile¹⁸ pe întreg teritoriul țării și consolidarea cooperării cu autoritățile

¹⁸ În aprilie 2013, Departamentul Poliției de Frontieră a primit toate echipamentele necesare și 30 de vehicule de patrulă astfel încât unitățile mobile să devină funcționale.

ucrainene și EUBAM. Conform acestei strategii, cetățenii străini care intră sau părăsesc teritoriul Republicii Moldova prin regiunea Transnistria, inclusiv cei care își au domiciliul în respectiva regiune, pot să se înregistreze singuri în mod voluntar la PVIC, PTF sau în oficiile relevante din Chișinău, Bălți sau Comrat. Această metodologie nu va afecta circulația străinilor în cadrul frontierelor Republicii Moldova recunoscute la nivel internațional. Pentru a soluționa imigrația ilegală și criminalitatea transfrontalieră, o unitate mobilă alcătuită din 70 de ofițeri vor efectua pe întreg teritoriul țării controale interne bazate pe analiza riscurilor. Aceste patrule vor fi efectuate mai frecvent, echipele de patrulare fiind alcătuite din reprezentanți ai Autorității vamale, ai Poliției, ai Poliției de Frontieră și ai BMA. Punerea în aplicare a acestei politici, inclusiv cadrul juridic, este programată pentru realizare în prima jumătate a anului 2013. În plus, Republica Moldova intenționează să extindă practica privind controalele comune și patrularea în comun cu polițiștii de frontieră ucraineni în segmentul central (transnistrean) al frontierei comune. Practica a fost inițiată în anul 2012 în segmentul nordic al frontierei, în punctul comun de control la frontieră Rosoșani-Briceni, și va fi extinsă în curând la punctul de trecere a frontierei Palanca / Mayaki din segmentul sudic al frontierei.

Evaluare Secțiunea 2 / tema 1 – gestionarea frontierelor

Poliția de Frontieră a Republicii Moldova este organizată conform recomandărilor Catalogului Schengen al UE, verificările și supravegherea la frontieră sunt efectuate, în principal, în conformitate cu standardele UE iar sistemul de analiză a riscurilor este organizat în conformitate cu cele mai bune practici ale Schengen. Anumite îmbunătățiri tehnice sunt totuși necesare.

Se impune luarea de măsuri suplimentare cu privire la:

- Introducerea de sisteme fixe tehnice de supraveghere de-a lungul frontierei terestre. Implementarea celor mai bune practici UE pentru înființarea de CNC și RCC.
- Intensificarea controalelor asupra vehiculelor pentru depistarea persoanelor ascunse și îmbunătățirea analizei riscurilor, precum și stabilirea profilului traficului de persoane (TP). Îmbunătățirea formării și a numărului de ofițeri din prima și a doua linie, pentru detectarea documentelor false. Continuarea achiziționării de echipamente pentru verificările secundare și pentru verificările vehiculelor. Monitorizarea și înregistrarea verificărilor la frontieră prin camere video amplasate în fiecare cabină. Intensificarea prevenirii corupției în cadrul Autorității Vamale și punerea în aplicare a celor mai bune practici UE.
- Continuarea punerii în aplicare a conceptului de unitate mobilă pentru regiunea Transnistria formată din autorități de asigurare a respectării legii instruite în abordarea imigrației ilegale și a criminalității transfrontaliere. Ar trebui asigurat un schimb automat de informații și date personale în timp real între toate autoritățile de asigurare a respectării legii.

Secțiunea 2 / tema 2 – Gestionarea migrației

(a) Obiective de referință ale PALRV

- **Implementarea eficientă continuă a Acordului de readmisie UE - Republica Moldova și a măsurilor pentru reintegrarea cetățenilor moldoveni (care se întorc voluntar sau sunt readmiși)**

Biroul Migrație și Azil (BMA) din cadrul MAI este autoritatea competentă pentru punerea în aplicare a acordurilor de readmisie ale Republicii Moldova. Sunt instituite următoarele

acorduri de readmisie între Republica Moldova și alte state: UE (semnat la Bruxelles la 10 octombrie 2007), Norvegia (9 august 2006), Confederația Elvețiană (1 iunie 2004, 19 mai 2010) și Turcia (1 noiembrie 2012). Negocierile continuă cu Albania, Azerbaidjan, Federația Rusă și Liban. La ultima reuniune a Comitetului mixt UE - Republica Moldova privind readmisia¹⁹, s-a explicat că în ceea ce privește cererile de readmisie referitoare la cetățenii moldoveni din țările UE, numărul acestora a scăzut de la 242 în 2011 la 142 în 2012 și la 57 în primele cinci luni ale anului 2013. În 2012, numărul cel mai ridicat de cereri a provenit din Franța (54), Germania (34) și Austria (26).

Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei a pus în aplicare măsuri sustenabile pentru reintegrarea cetățenilor moldoveni prin intermediul oficiilor Agențiilor Naționale de Ocupare a Forței de Muncă. Sunt organizate târguri regulate de locuri de muncă, a fost creată o linie telefonică de asistență gratuită iar informațiile disponibile (pliante, panouri de informare, broșuri) privind locurile de muncă vacante și indemnizațiile de șomaj sunt clar afișate în toate filialele locale. Programul PARE 1+1 continuă să sprijine investițiile locale ale cetățenilor moldoveni întorși, printr-o subvenție guvernamentală.

- **Punerea în aplicare eficientă a cadrului juridic pentru gestionarea migrației, inclusiv asigurarea de structuri administrative cu resurse umane adecvate care să dețină competențe clare și relevante pentru toate aspectele gestionării migrației, precum și cooperarea eficientă între agențiile relevante**

Gestionarea migrației în Republica Moldova este reglementată de Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova. Legile naționale mai vechi (mai exact Legea nr. 275/1994, Legea nr. 180/2008) încă se aplică pentru șederile legale ale străinilor și nu au fost abrogate și integrate în noua lege. Proceduri cuprinzătoare privind clarificarea termenelor și absența sancțiunilor contravenționale în cadrul procesului de întoarcere voluntară, precum și garanțiile pentru familii și copii sunt încă în așteptare²⁰.

Biroul Migrație și Azil (BMA) din cadrul MAI este principala autoritate responsabilă pentru gestionarea migrației în Republica Moldova. Comisia pentru Coordonarea unor activități ce țin de procesul migrațional (înființată prin Hotărârea de Guvern nr. 133/23 februarie 2010) asigură punerea în aplicare a tuturor politicilor și strategiilor de stat în domeniul migrației, prevenirea și combaterea migrației ilegale, precum și coordonarea activităților tuturor autorităților publice competente în domeniul gestionării migrației. În contextul restructurării interne a MAI, Biroului Migrație și Azil i-au fost alocate resursele umane adecvate (22 de angajați) pentru coordonarea mai multor atribuții asumate în strategia privind migrația. Departamentul Imigrație din cadrul BMA are competențe suplimentare, precum înregistrarea/anularea domiciliului sau rezidenței străinilor, înregistrarea rezidenței temporare a străinilor detașați în Republica Moldova pentru perioade de până la 90 de zile²¹, precum și coordonarea eliberării de vize pe termen lung și combaterea șederii ilegale a străinilor. Se asigură formarea continuă a personalului BMA în cadrul diferitelor proiecte UE cu sprijinul OIM [*Organizația Mondială pentru Migrație*], al ICMPD [*Centrul Internațional pentru Dezvoltarea Politicilor Migraționale*] și al ICNUR [*Înaltului Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați*]. În cadrul Proiectului ReVis sunt organizate ateliere extinse privind sistemul de informare privind regimul vizelor și vizitele pentru studii în mai multe state membre ale UE.

¹⁹ Cea mai recentă reuniune a Comitetului mixt privind readmisia a avut loc la 12 iunie 2013.

²⁰ În conformitate cu standardele minime ale Directivei 2008/115/CE a Consiliului pentru returnarea resortisanților țărilor terțe aflați în situație de ședere ilegală.

²¹ În conformitate cu Directiva 96/71/CE a Consiliului privind detașarea lucrătorilor în cadrul prestării de servicii.

În timpul ultimei reuniuni a Comitetului mixt Republica Moldova – UE pentru facilitarea regimului de vize²², s-a concluzionat că rata de refuz al vizelor pentru cetățenii moldoveni a scăzut semnificativ, de la 11,43 % în 2010 la 6,53 % în 2012. Statisticile pentru anii 2010 și 2012 arată că rata uniformă de refuz al vizelor Schengen a scăzut la ambasadele UE și la consulatele din Chișinău. Pentru Republica Cehă – aceasta a scăzut de la 22,72 % la 9,55 %; pentru Lituania – de la 15,86 % la 2,9 %; pentru Franța – de la 14,11 % la 9,9 %; pentru Polonia – de la 11,64 % la 6,42 %; pentru Italia – de la 15,23 % la 8,0 %; pentru Ungaria (Centrul comun de solicitare a vizelor) – de la 7,75 % la 5,9 %; pentru Germania - de la 5,33 % în 2010 la 2,4 % în 2012. Media ponderată a ratei de refuz al vizelor în 2010 a fost de 11,43 %, aceasta fiind de 4,8 % în 2012. Procentajul de vize Schengen cu intrări multiple care au fost emise în Republica Moldova a cunoscut de asemenea o creștere continuă (25,2 % în 2010 și 26,7 % în 2012).

- **Profilul migrațional stabilit și actualizat în mod regulat, precum și analiza eficientă a datelor privind stocurile și fluxurile de migrație**

Conform statisticilor oficiale (punctele de trecere a frontierei) de la 1 ianuarie 2013, 899 500 de cetățeni moldoveni se aflau în străinătate, dintre care 274 500 se aflau în străinătate de mai puțin de 3 luni, 289 500 de mai mult de 3 luni, 100 700 de până la 1 an, 55 600 de până la 3 ani, iar 179 100 de peste 3 ani. Profilul Migrațional Extins (PME) a fost stabilit prin Hotărârea de Guvern nr. 634 din 24 august 2012 privind aprobarea listei de indicatori și a modelului PME. Primul PME a fost publicat în aprilie 2013. PME va servi drept instrument pentru dezvoltarea mai eficientă și mai coerentă a politicilor de migrare în Republica Moldova, fiind complementar Strategiei naționale privind migrația și metodologiei de coordonare a acesteia. În cadrul BMA a fost creată o unitate specializată responsabilă de elaborarea și actualizarea Profilului Migrațional Extins (Unitate pentru dezvoltarea informațiilor, gestionarea datelor și analiza riscurilor – 5 persoane).

- **Implementarea coerentă a unei metodologii eficiente privind detectarea la nivel național a migrației ilegale, analiza riscurilor (inclusiv raportarea către agențiile competente și analiza la fiecare nivel administrativ, de exemplu local, central etc.) și anchetarea cazurilor de facilitare organizată a migrației ilegale, inclusiv cooperarea eficientă între agențiile competente**

Detectarea cetățenilor străini cu ședere ilegală este efectuată de BMA prin verificări și controale specifice. Datele sunt verificate în Sistemul integrat de informații automate „Migrație și Azil” (SIIAMA), în evidențele Poliției de Frontieră, în Registrul de Stat al Populației (ACCESS), în BNC INTERPOL, în Evidența electronică a persoanelor condamnate „SEARCH”. BMA efectuează controale pe întreg teritoriul țării în cooperare cu Inspekția Muncii, cu Serviciul Fiscal de Stat și cu Centrul Național pentru Sănătate Publică. Drept urmare, au fost condamnați 107 străini în 2011 și 123 de străini în 2012 pentru încălcarea normelor privind șederea și pentru muncă nedeclarată. Au fost angajate 34 de persoane cu scopul de a asigura acoperirea regională a țării și de a înființa trei servicii regionale ale BMA pentru combaterea șederii ilegale a cetățenilor străini. Recent, BMA a înființat Unitatea pentru dezvoltarea informațiilor, gestionarea datelor și analiza riscurilor (5 angajați) iar Poliția de Frontieră a înființat, de asemenea, o unitate specializată pentru analiza riscurilor privind migrația ilegală. Difuzarea și utilizarea acestor date în cadrul tuturor BCP se efectuează prin baza de date disponibilă în aceste BCP. În vederea asigurării punerii complete în aplicare a Legii privind cetățenii străini și a actelor de reglementare, BMA cooperează cu următoarele departamente specializate ale MAI: Departamentul Poliției,

²² Cea mai recentă reuniune a Comitetului mixt pentru facilitarea regimului de vize a avut loc la 12 iunie 2013.

Departamentul Instituțiilor Penitenciare, Serviciul de Informații și Securitate, Departamentul Poliției de Frontieră și Departamentul Trupelor de Carabinieri. La 20 decembrie 2012, s-a semnat un acord de cooperare între BMA și Departamentul Poliției de Frontieră pentru a preveni și pentru a combate migrația ilegală a cetățenilor străini la frontiere și pe teritoriul Republicii Moldova.

Este implementat un Plan de acțiuni pentru punerea în aplicare a măsurilor de asigurare a controlului fluxurilor de migrație din regiunea Transnistria. MAI intenționează să amelioreze înregistrarea străinilor la posturile vamale interne de control și controlul fluxurilor de migrație pe linia de demarcație administrativă. În cadrul BMA a fost înființată o unitate responsabilă de gestionarea activității posturilor vamale interne de control pentru înregistrarea și evidența cetățenilor străini. Obligația de înregistrare se va aplica numai cetățenilor străini, fără a se impune această verificare tuturor călătorilor care traversează regiunea Transnistria. În plus față de procedura propusă la posturile vamale interne de control, cetățenii se pot înregistra la: (i) orice birou teritorial de evidență și de documentare a populației al Ministerului Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, (ii) serviciile regionale ale oricărei subdivizii teritoriale a BMA (în Chișinău, Bălți și Cahul) și (iii) subdiviziunile Departamentului Poliției de Frontieră, în maximum 72 de ore de la trecerea frontierei.

- **Asigurarea unei infrastructuri adecvate (inclusiv centre de detenție) și consolidarea organismelor responsabile de expulzarea eficientă a resortisanților din țările terțe aflați în situație de ședere și/sau tranzit ilegal(e) pe teritoriul Republicii Moldova**

Măsura de expulzare se pune în aplicare de BMA prin escortarea cetățeanului străin la frontiera de stat sau în țara de origine. Cetățenii străini luați în custodie publică sunt primiți în Centrul de plasament temporar al străinilor, o subdivizie a BMA, în care se garantează accesul la asistență juridică, socială și culturală, precum și drepturile omului prevăzute de lege. În contextul restructurării interne a BMA/MAI, Centrului i s-au alocat resurse umane suplimentare, având, în prezent, 40 de angajați și 5 servicii. 360 de cetățeni străini au fost luați în custodie publică în perioada 2009-2013, din care: 71 de persoane în 2009, 80 de persoane în 2010, 103 persoane în 2011, 97 de persoane în 2012 și (până în prezent) 9 persoane în 2013. Din cele 115 cazuri de identificare inițiate de BMA, 85 de străini luați în custodie publică fără documente de identitate au fost identificați.

(b) Recomandările cuprinse în evaluarea impactului

- *organizarea de campanii de informare continue și bine direcționate cu scopul de a clarifica drepturile și obligațiile în cazul călătoriilor fără viză, care să includă informații privind normele care reglementează accesul la piața forței de muncă din UE (inclusiv prin Portalul UE privind imigrația) și răspunderea pentru orice abuz al drepturilor în cadrul regimului călătoriilor fără vize*

Au fost organizate reuniuni ale Grupului de lucru privind regimul vizelor cu consilieri de nivel înalt ai UE, cu organizații ale societății civile și cu organizații neguvernamentale. În mod regulat, au loc sesiuni de informare publică în cadrul sesiunilor privind integrarea în UE realizate de MAEIE în diferite medii sociale / universitare și prin diferite mijloace de informare. De asemenea, aceste sesiuni publice au ca scop clarificarea drepturilor și obligațiilor aferente regimului de călătorii fără viză, inclusiv difuzarea informațiilor privind regulile de acces la piața forței de muncă din UE și răspunderea pentru cazurile de utilizare abuzivă a drepturilor conferite de regimul de călătorii fără vize. Un centru de informare foarte activ se află în Bălți, în cadrul Universității Naționale. În plus, multe activități de comunicare și informare sunt realizate în cadrul diferitelor proiecte ale parteneriatului pentru mobilitate UE - Republica Moldova (de exemplu Legal în UE, Nexus etc.). În ceea ce privește condițiile exacte de călătorie în UE, politica privind vizele UE, prevederile Acordului UE – Republica

Moldova pentru facilitarea regimului de vize, toate acestea sunt prezentate și actualizate permanent pe site-ul web ale MAEIE (secțiunea privind informațiile consulare), precum și în cadrul Centrului de Apel al MAEIE și printr-o linie telefonică de asistență gratuită.

Evaluare Secțiunea 2 / tema 2 – Gestionarea migrației

Procedurile operaționale pentru aplicarea Legii privind cetățenii străini sunt funcționale, iar BMA a devenit coordonatorul gestionării fluxurilor de migrație. A fost stabilit Profilul Migrațional Extins, precum și un Raport de evaluare a datelor aferente acestuia. Este respectată punerea eficientă în aplicare a Acordurilor UE - Republica Moldova privind readmisia și regimul de facilitare a vizelor. Există infrastructură adecvată, inclusiv centre de detenție.

Se impune luarea de măsuri suplimentare cu privire la:

- continuarea punerii în aplicare a Legii nr. 200/2010 privind regimul cetățenilor străini și abrogarea legilor naționale mai vechi.
- Consolidarea resurselor umane pentru acoperirea regională a BMA în domeniul imigrației și al combaterii șederii ilegale a cetățenilor străini. Asigurarea unui mecanism de raportare și de analiză la fiecare nivel administrativ prin consolidarea Unității privind analiza riscurilor.
- Continuarea deschiderii de unități BMA de înregistrare la linia de demarcație administrativă cu Transnistria. Cooperarea cu alte autorități responsabile de asigurarea respectării legislației și asigurarea schimbului automat de date.

Secțiunea 2 / tema 3 – Politica de azil

(a) Obiective de referință ale PALRV

- **Punerea eficientă în aplicare a legislației privind azilul, inclusiv asigurarea de infrastructură adecvată și consolidarea organismelor responsabile (personal, finanțare), în special în domeniul procedurilor privind azilul, al primirii solicitanților de azil și al protejării drepturilor acestora, precum și al integrării refugiaților; asigurarea faptului că persoanele care beneficiază de protecție internațională au acces la documentele de călătorie prevăzute prin lege**

Legislația Republicii Moldova în domeniul protecției refugiaților este, în mare parte, în conformitate cu standardele internaționale și europene. Legea privind azilul prevede cadrul instituțional, precum și procedurile și principiile juridice necesare. Legea este pusă în aplicare în mod satisfăcător. Calitatea Procedurii privind stabilirea statutului de refugiat este bună și este ameliorată constant. Accesul la această procedură este garantat prin lege și pus în practică. ICNUR are acces total la persoanele relevante și are bune relații de lucru cu autoritățile din domeniul azilului și cu poliția de frontieră. Principiul nereturnării este respectat în practică. Se consideră că procedura de stabilire a statutului de refugiat este de bună calitate și este ameliorată permanent. În 2012, statutul de refugiat a fost acordat unui număr de 19 persoane, iar 45 de persoane au primit protecție umanitară. Au fost luate în total 119 decizii, ceea ce înseamnă că mai mult de jumătate din cereri au avut drept rezultat acordarea unei forme de protecție. Alte țări care fac parte din topul celor 5 state în ceea ce privește cererile care au avut drept rezultat acordarea unei forme de protecție sunt: Armenia, Afghanistan, Kârgâzstan și Rusia. Aceste cifre pot reprezenta un indiciu al faptului că deciziile se bazează pe informații obiective și actualizate referitoare la țara de origine și că protecția este acordată persoanelor care au nevoie de protecție internațională. Cu toate

acestea, sistemul de informații referitoare la țara de origine trebuie consolidat și necesită un număr mai ridicat de angajați. În cazul deciziilor adoptate în primă instanță²³, rata de modificare a acestora în urma apelului este foarte redusă: în 2012 toate deciziile au fost menținute în cursul procedurii judiciare.

În cadrul Direcției Azil și Integrare, 5 persoane lucrează în cadrul Secției privind procedura pentru protecție internațională și azil. Pentru moment, personalul este considerat suficient, deoarece numărul de cereri de azil este încă relativ scăzut (177 în 2012, 72 în 2011), ceea ce garantează timp suficient pentru o interviuare adecvată și pentru luarea deciziilor. Există o sală de interviuare în incinta direcției, care este bine dotată și oferă solicitantului de azil un nivel satisfăcător de confidențialitate. S-a raportat că se acordă atenție deosebită celor mai vulnerabile persoane, precum minorii, persoanele traumatizate, victimele violenței și ale torturii sau persoanele cu afecțiuni psihice. În general, acestea sunt ajutate de un reprezentant al ONG-ului „Memoria”. O nouă unitate a fost creată în cadrul structurii noi a BMA: Secția apatridie și informare, care numără 4 angajați. Aceasta se ocupă de cererile privind apatridia²⁴, precum și de înregistrarea solicitanților de azil. Au fost elaborate modele de chestionar și interviu, precum și un îndrumător, care garantează punerea în practică a dispozițiilor legale. Din februarie 2012, au fost primite 160 de cereri iar 16 persoane au primit statutul de apatrid.

Legea privind integrarea cetățenilor străini în Republica Moldova a intrat în vigoare la 1 iulie 2012. Au fost elaborate metodologiile pentru organizarea sesiunilor de adaptare socio-culturală și a cursurilor de limbă. Au fost aprobate Regulamentul privind procedura și condițiile de închiriere pentru cetățenii străini beneficiari ai programelor de integrare și pentru cetățenii străini care au primit o formă de protecție, precum și Regulamentul Centrului de cazare. Legea garantează acces deplin la piața muncii pentru beneficiarii unei forme de protecție și pentru solicitanții de azil, la asistență pentru șomeri și la măsuri pentru prevenirea șomajului. Au fost puse în aplicare mai multe proiecte pilot de succes. La data prezentei evaluări, încă nu era posibil pentru refugiați să obțină documente de călătorie care să le permită să călătorească în afara teritoriului Republicii Moldova. Din cauza problemelor cu licitația pentru emiterea de cărți de identitate și pașapoarte biometrice, aceste documente urmează să fie valabile începând din luna septembrie 2013. Regulamentul Centrului de cazare a solicitanților de azil a fost aprobat de Guvern la 28 decembrie 2012. Centrul există din septembrie 2010 iar întreținerea și personalul acestuia sunt suportate din bugetul de stat. La 15 februarie 2013, 18 solicitanți de azil, 2 beneficiari de protecție umanitară și 1 persoană cu statut de refugiat locuiau în centrul de primire. Asistenții sociali, juriștii și ICNUR au acces permanent la centru. Condițiile și calitatea centrului sunt în general bune, în pofida deficitului de personal și a fondurilor insuficiente.

²³ În 2012, intervalul mediu pentru adoptarea deciziilor în primă instanță a totalizat 107 zile, mult sub termenul de șase luni. Atunci când este inclusă cea de a doua instanță, intervalul de soluționare este semnificativ mai mare – 401 zile. În prezent, deciziile privind 82 de cauze (85 de persoane) sunt pendinte (sunt în așteptarea unei decizii în primă instanță sau în instanța de apel).

²⁴ De la lansarea procedurii, au fost adoptate 17 decizii. La 1 ianuarie 2013, existau 1 998 apatrizi pe teritoriul Republicii Moldova (recunoscuți / cu dreptul de rezidență permanentă).

Evaluare Secțiunea 2 / tema 3 – Politica în domeniul azilului

Legea privind azilul este pusă în aplicare în mod adecvat iar calitatea procedurii privind stabilirea statutului de refugiat este bună și este îmbunătățită constant. Republica Moldova a elaborat o procedură pentru stabilirea apatridiei care este exemplară. S-au înregistrat progrese semnificative în domeniul integrării.

Se impune luarea de măsuri suplimentare cu privire la:

- Includerea „ghișeelor unice” ca una din autoritățile cu competența de a primi cereri de azil în articolul 52 din Legea privind azilul.
- Asigurarea formării continue în domeniul azilului pentru poliție și poliția de frontieră. Asigurarea competențelor necesare pentru tratarea dosarelor de azil în cadrul sistemului judiciar, de exemplu prin crearea de instanțe specializate sau formarea de judecători specializați.
- Continuarea dezvoltării metodologiei pentru gestionarea informațiilor privind țara de origine și accesul securizat la prezentările referitoare la informațiile actualizate privind țara de origine.
- Majorarea finanțării pentru măsurile sponsorizate de integrare și elaborarea unui cod de etică pentru personalul centrului/centrelor de primire.

Evaluare generală Secțiunea 2

Comisia Europeană consideră că **Republica Moldova îndeplinește în mare măsură obiectivele de referință stabilite în cadrul Secțiunii 2**. Astfel cum se descrie mai sus, este necesară continuarea punerii în aplicare a anumitor recomandări.

SECȚIUNEA 3: ORDINEA PUBLICĂ ȘI SECURITATEA

Secțiunea 3 / tema 1 – prevenirea și combaterea crimei organizate, terorismului și corupției

(a) Obiective de referință ale PALRV

- **Implementarea Strategiei și a Planului de acțiuni privind prevenirea și lupta împotriva criminalității organizate inclusiv coordonarea eficientă între autoritățile relevante, precum și anchetarea, urmărirea penală și confiscarea produselor infracțiunii;**

Pentru a implementa Strategia națională privind prevenirea și combaterea criminalității organizate, au fost realizate mai multe activități de punere în aplicare din 2011. La 4 mai 2012, a fost înființat Consiliul național de coordonare a activităților de prevenire și combatere a criminalității organizate. Consiliul este un organism colegial interdepartamental, creat pentru a asigura cooperarea eficientă între autoritățile administrației publice centrale și coordonarea activității acestora de prevenire și combatere a criminalității organizate. La 8 iunie 2012, a fost aprobată Foaia de parcurs privind implementarea recomandărilor misiunilor UE de evaluare din perioada octombrie-noiembrie 2011 cu privire la măsurile speciale de anchetare și combatere a criminalității organizate. Consiliul național de coordonare a activităților de prevenire și combatere a criminalității organizate a fost creat de PG. Pe parcursul anului 2012, au fost comise 70 de infracțiuni de către 49 de grupuri de

criminalitate organizată (GCO) cu 229 de membri activi (din care 6 GCO desfășurau activități infracționale la nivel internațional). În practică s-a observat o îmbunătățire a denunțării de fapte ilicite de către societatea civilă, menținerea unor evidențe mai stricte și o disciplină mai rigidă pentru prevenirea disimulării criminalității și a altor infracțiuni.

În paralel cu implementarea Strategiei și a Planului de acțiuni, la 5 martie 2013 a intrat în vigoare o reformă importantă a Ministerului Afacerilor Interne (MAI). Principiile și obiectivele principale ale reformei sunt: depolitizarea activităților agențiilor responsabile cu aplicarea legii, demilitarizarea Departamentului Trupelor de Carabinieri, creșterea prezenței agențiilor responsabile cu aplicarea legii pe întreg teritoriul țării prin intermediul unei desfășurări mai coordonate a unităților de poliție; o mai bună organizare și coordonare a diferitelor departamente ale poliției pentru a preveni suprapunerea și dublarea funcțiilor, un răspuns mai eficient la infracțiunile majore și grave prin specializarea activităților de anchetare penală și a serviciilor paralele de urmărire penală. Odată cu reforma Ministerului de Interne, au fost introduse și sunt în curs de aplicare două concepte noi: specializarea unităților de poliție însărcinate cu dosarele de criminalitate organizată gravă și o activitate de poliție bazată pe informații. Unitatea de analiză a Departamentului de Poliție a fost înființată și este formată din cinci analiști de informații care utilizează I2 și instrumentul informatic de analiză Letizia. Reforma a fost general recunoscută ca o modalitate excelentă de separare a elaborării de politici de punerea în aplicare a acestora. Noile competențe ale ministerului privind activitățile poliției nu mai includ funcția de anchetare a criminalității organizate, în conformitate cu cele mai bune standarde UE și internaționale. Un prim rezultat pozitiv al reformei este numirea directorului poliției de către Guvern la propunerea Ministrului Afacerilor Interne. Conform reformei MAI, Departamentul Trupelor de Carabinieri a fost reorganizat, demilitarizat și poziționat în cadrul structurii Inspectoratului General de Poliție.

De asemenea, au fost întreprinse activități de consolidare a laboratoarelor de medicină legală. Prin Ordinul nr. 399 din 29 noiembrie 2012, a fost creat un grup de lucru interdepartamental pentru dezvoltarea cadrului legislativ și de reglementare în vederea dezvoltării și gestionării unei baze de date ADN și a unui laborator ADN. În iunie 2013, experți din Austria vor oferi asistență Ministerului Afacerilor Interne pentru elaborarea unei legi privind ADN-ul. Se vor aloca 2 milioane EUR pentru echipamente și pentru formarea personalului care va lucra în domeniile tehnic și de medicină legală.

Au fost adoptate toate convențiile internaționale relevante și, în general, cadrul legislativ și sistemul instituțional de aplicare a legii existente pot fi considerate a fi conforme cu aquis-ul comunitar și cu cele mai bune standarde UE, iar punerea în aplicare a acestora se află într-un stadiu avansat. Cu toate acestea, legislația privind confiscarea încă mai prezintă anumite deficiențe în ceea ce privește standardele internaționale și aquis-ul comunitar. Aceste deficiențe se referă, în principal, la competențele de înghețare și la confiscarea în cazul terților.

Republica Moldova ar trebui să consolideze normele existente privind înregistrarea societăților și dispozițiile privind răspunderea penală a persoanelor juridice pentru a limita utilizarea societăților fictive pentru spălarea banilor proveniți din infracțiuni și pentru ascunderea bunurilor provenite din activități ilegale. Conform statisticilor privind confiscarea, sumele confiscate sunt reduse în comparație cu numărul de condamnări. Autoritățile moldovene ar trebui să facă uz de competențele de confiscare într-o măsură mai mare. Republica Moldova ar trebui să înființeze un oficiu centralizat de recuperare a bunurilor pentru a consolida identificarea și urmărirea produselor provenite din infracțiuni interne și transfrontaliere și să efectueze schimburi prompte de informații cu oficiile de recuperare a bunurilor din statele membre.

Evaluare Secțiunea 3 / tema 1a – Prevenirea și combaterea criminalității organizate și a terorismului

Implementarea reformei MAI a fost planificată și demarată în mod corespunzător. Autoritățile responsabile de aplicarea legii cu competențe de combatere a criminalității organizate grave sunt bine coordonate, abordează standardele europene și furnizează rezultate. Sunt necesare adaptări și investiții suplimentare în mijloacele tehnice astfel încât reforma să fie sustenabilă și utilizată pe deplin.

Se impune luarea de măsuri suplimentare cu privire la:

- Continuarea dezvoltării unui model strategic de analiză a informațiilor pentru poliție, conform principiului de organizare bazată pe informații a poliției. Accelerarea eforturilor de îmbunătățire a coordonării atribuțiilor de patrulare ale tuturor departamentelor subordonate Inspectoratului Național de Patrulare. Eliminarea rolului tehnic intermediar al Serviciului de Informații și de Securitate în interceptarea comunicațiilor în vederea anchetelor penale; aceste activități ar trebui să fie efectuate exclusiv de autoritățile responsabile de aplicarea legii.
 - Consolidarea cadrului juridic privind confiscarea, înființarea unui oficiu pentru recuperarea bunurilor, îmbunătățirea transparenței entităților juridice și utilizarea sistematică a competențelor de confiscare.
- **Implementarea legislației privind prevenirea traficului de persoane și a Planului național aferent, inclusiv coordonarea eficientă între agențiile de stat și protecția eficientă a victimelor traficului de persoane, în special a copiilor;**

În ultimii 2 ani, Republica Moldova a înregistrat progrese importante în domeniul combaterii traficului de persoane în ceea ce privește modernizarea cadrului juridic și instituțional. S-a constatat că politicile privind traficul de persoane sunt priorități în agenda politică. Planul național de acțiuni 2010-2011 și Planul național de acțiuni 2012-2013 (cu privire la acțiunile planificate pentru 2012) au fost puse în aplicare pe deplin în proporție de 70 %, și parțial în proporție de 11%. De asemenea, multe activități din plan au fost puse în aplicare datorită sprijinului oferit de organizațiile internaționale și ONG-uri în cadrul unei serii de programe internaționale. Al 6-lea Plan de Acțiune privind traficul de persoane va fi elaborat în cea de a doua jumătate a anului 2013. Conform statisticilor²⁵, în 2012 la frontiere au fost detectate 18 cazuri de trafic de persoane implicând 35 de persoane, în timp ce numărul cazurilor în 2010 a fost de 10 (15 persoane) și 13 (29 de persoane) în 2011. Mai mult de jumătate din cazuri au fost detectate la aeroportul din Chișinău. Victimele erau, de regulă, tineri care erau trimise în Emiratele Arabe Unite, în Turcia, în Ciprul de Nord și în Arabia Saudită, și foarte rar, în țările Uniunii Europene.

Legile și reglementările privind traficul de persoane sunt în conformitate cu standardele internaționale și europene relevante: Protocolul de la Palermo – Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate din 2000 și Convenția Consiliului Europei privind traficul de persoane încheiată la Varșovia în 2005, care au fost ratificate și sunt puse în aplicare. Structura sistemului național de combatere a traficului de persoane se bazează pe cooperarea între agențiile celor mai relevante instituții, inclusiv societatea civilă. De asemenea, aceasta este orientată către o abordare bazată pe drepturile omului, care urmărește

²⁵ Cifrele anuale privind traficul de persoane: infracțiuni înregistrate (140 în 2010; 111 în 2011; 151 în 2012) și victimele ajutate de centrul de ajutor și protecție (355 în 2010; 339 în 2011; 424 în 2012). Victimele identificate conform MAI: 131 în 2011; 266 în 2012. Condamnări: 7 în 2011; 13 în 2012. Victime ale traficului de copii asistate: 9,6 % în 2010, 14 % în 2011, 13 % în 2012.

să acorde prioritate nevoilor victimelor. Au fost depuse eforturi semnificative în domeniul poliției internaționale și al cooperării judiciare, inclusiv negocierea de acorduri bilaterale cu anumite țări de destinație a victimelor traficului. În cadrul reformei MAI, Centrul pentru Combaterea Traficului de Persoane (CCTP) fost complet integrat în Inspectoratul General de Poliție, iar un civil, cu o experiență extinsă în domeniul combaterii traficului de persoane, a fost numit director al CCTP.

În ceea ce privește punerea efectivă în aplicare a politicilor de combatere a traficului de persoane, în pofida eforturilor semnificative, alocarea bugetară (resurse financiare și umane) pare să fie încă insuficientă în perspectiva unei coordonări riguroase exercitate de Guvern și a sustenabilității acțiunii pe termen lung. Guvernul își intensifică în mod constant eforturile în acest scop. În prezent, statul nu poate finanța ONG-uri (din cauza cadrului juridic în vigoare), ceea ce împiedică oarecum o cooperare deplină cu societatea civilă. Cu toate acestea, a fost aprobat recent un proiect de lege privind finanțarea publică a prestatorilor privați de servicii sociale. În ceea ce privește colectarea datelor, baza națională de date statistice privind traficul de persoane încă este în curs de realizare. Autoritățile responsabile de aplicarea legii au propria bază de date privind anchetele și procedurile penale, iar Ministerul Muncii și Protecției Sociale are o bază de date privind persoanele asistate. Recent, un proiect-pilot pentru armonizarea colectării de date a fost lansat de Secretariatul permanent al Comitetului Național pentru Combaterea Traficului de Ființe Umane, în colaborare cu OIM.

Guvernul este conștient de importanța prevenirii și și-a luat angajamente în această privință, iar sistemul național de sesizare privind traficul de persoane oferă asistență pentru potențialele victime și grupuri vulnerabile. Cu toate acestea, chestiunea prevenirii pare a fi interpretată oarecum strict; ar trebui să se includă o analiză a cauzelor profunde ale traficului de persoane. În acest sens, Guvernul, fiind sprijinit de ONG-uri specializate, depune eforturi pentru a îmbunătăți protecția copiilor vulnerabili, concretizate printr-un proiect de lege privind protecția copiilor, care este în curs de examinare. Au fost create săli speciale pentru intervierea copiilor și, de asemenea, în regiuni se vor crea săli speciale de interviere pentru victime și martori. Au fost elaborate orientări pentru poliție, asistenții medicali și sociali pentru a-i sprijini în soluționarea cazurilor de violență domestică. În plus, pentru 2013 Ministerul de Finanțe va acorda fonduri pentru campanii de sensibilizare. Campanii de sensibilizare a opiniei publice în legătură cu pericolele și gravitatea criminalității informatice sunt în curs de desfășurare până în august 2013, fiind urmate de o săptămână de campanii privind traficul de persoane în octombrie 2013 concomitent cu Ziua UE a luptei împotriva traficului de persoane .

Guvernul pare foarte hotărât să lupte împotriva corupției funcționarilor publici și a implicării acestora în cazurile de trafic. În cursul anului 2012, au fost inițiate anchete penale împotriva a 11 persoane care se încadrează în categoria de funcționari publici, dintre care 7 persoane au fost trimise în instanță, 1 persoană a fost achitată iar 3 persoane fac obiectul unei anchete penale în desfășurare.

Evaluare Secțiunea 3 / tema 1b – Prevenirea traficului de persoane

Au fost realizate îmbunătățiri substanțiale prin punerea în aplicare a Planului Național de Acțiuni. Structura sistemului național de luptă împotriva traficului de persoane se bazează pe cooperarea între agenții multiple, inclusiv cu societatea civilă. Se vor asigura finanțare și personal suplimentar pentru a garanta coordonarea de către Guvern a punerii în aplicare a politicilor privind lupta împotriva traficului de persoane.

Se impune luarea de măsuri suplimentare cu privire la:

- Consolidarea bazei de date naționale privind traficul de persoane, alimentată cu informații de la toate autoritățile responsabile de aplicarea legii, precum și de la organismele publice și private responsabile de asistența pentru victime. Alocarea de resurse umane și financiare suficiente pentru punerea în aplicare a Planului Național de Acțiuni.
- Crearea unei legături între sistemul național pentru protecția victimelor și a victimelor potențiale ale traficului de persoane și sistemul național pentru protecția copiilor. Crearea unui fond național pentru susținerea, protecția și despăgubirea victimelor.
- Continuarea dezvoltării de standarde de calitate minimă pentru asistența destinată și tratarea victimelor și a potențialelor victime a traficului de persoane și recunoașterea statutului asistenților sociali. Punerea în aplicare a legii și a regulamentului privind autorizarea prestatorilor privați de servicii sociale.

- **Punerea în aplicare a legislației privind prevenirea și combaterea corupției, care să asigure funcționarea eficientă a agențiilor independente anticorupție; elaborarea de coduri etice și formarea privind anticorupția, destinate, în special, funcționarilor publici implicați în aplicarea legii și în sistemul judiciar;**

În ultimii patru ani, Republica Moldova a înregistrat progrese semnificative în lupta împotriva corupției, având în vedere și cazurile recente de abuz de funcție publică la nivel înalt. Evenimentele recente din Republica Moldova evidențiază faptul că dependența politică indirectă a instituțiilor anticorupție reprezintă un factor de risc în ceea ce privește realizarea unor anchete profesionale și imparțiale împotriva înalților funcționari. Anchetele nu ar trebui utilizate în mod abuziv și transformate în arme politice. Trebuie instituite garanții adecvate pentru a asigura funcționarea independentă și eficientă a instituțiilor anticorupție. Numirile în funcții înalte trebuie să se realizeze în funcție de criterii obiective și transparente.

În iulie 2011, Republica Moldova a adoptat, printr-o hotărâre a Parlamentului, Strategia națională anticorupție 2011-2015, un document programatic complex și bine elaborat. În februarie 2012, Parlamentul a adoptat Planul de acțiuni pentru 2012-2013 pentru punerea în aplicare a Strategiei²⁶. Multe măsuri au fost amânate sau nu au fost puse în aplicare deloc, și încă se așteaptă impactul măsurilor puse în aplicare. Nu există estimări privind termenele pentru măsurile care nu au fost încă puse în aplicare.

²⁶ Fondurile necesare pentru implementarea acțiunilor cuprinse în plan vor fi asigurate în cadrul tuturor alocărilor pentru perioada 2012-2013 destinate autorităților publice și finanțate din bugetul de stat și din bugetele locale, în plus față de asistența externă care urmează să fie primită de autoritățile publice pentru punerea în aplicare a unor proiecte specifice: sprijin prin Proiectul Consiliului Europei pentru o bună guvernare și pentru lupta împotriva corupției în Parteneriatul estic, sprijin din partea Comisiei Europene în cadrul proiectului „Sprijinirea Guvernului Republicii Moldova în menținerea activităților anticorupție, în reformarea Ministerului Afacerilor Interne, inclusiv a poliției, și protecția datelor personale”.

În domeniul prevenirii corupției, Republica Moldova a întreprins măsuri pentru a face sectorul public mai transparent, în scopul de a mări încrederea populației în instituțiile publice, de a aduce oamenii mai aproape de procesul decizional al Guvernului și de a limita vulnerabilitatea la corupție. O parte a acestui efort implică un program de date deschis la scară largă prin care Guvernul Republicii Moldova pune la dispoziția populației diferite seturi de date publice într-un format de date deschis, inclusiv informații privind bugetul. De asemenea, Republica Moldova a introdus în 2008 obligația inițiatorilor de legi de a le publica online și de a permite transmiterea de comentarii publice de către cetățeni.

Centrul Național Anticorupție (CNA) are competențe importante în domeniul prevenirii corupției, iar instituțiile moldovene au început punerea în aplicare a planurilor de integritate bazate pe evaluarea riscurilor de corupție din fiecare instituție²⁷. De asemenea, CNA asigură, la cererea Guvernului sau a Parlamentului, expertiză în domeniul anticorupției pentru proiectele de legi.

În domeniul combaterii corupției, competențele sunt împărțite între CNA și Procuratura Anticorupție (denumită în continuare PA) specializată. Cea mai mare parte a activității de anchetă este realizată de angajații CNA împreună cu procurorul din cadrul PA care coordonează și supraveghează activitatea; acesta eliberează diferite autorizații sau solicită diferite mandate judecătorești în faza de anchetă. În 2012, CNA a fost reorganizat și a fost transferat din subordinea Guvernului în subordinea²⁸ Parlamentului pentru a reveni, în mai 2013, în subordinea Guvernului.

Verificările privind standardul de viață²⁹ și testarea integrității sunt prevăzute în legea CNA, iar acestea sunt luate în considerare de autoritățile moldovene pentru restul administrației publice. Discrepanțele ar putea determina denunțarea problemelor și aplicarea de sancțiuni, inclusiv concedierea. Procedurile detaliate referitoare la verificările privind stilul de viață încă sunt în curs de elaborare. În prezent, numai Serviciul de Informații și Securitate poate efectua, din punct de vedere tehnic, activități de interceptare a convorbirilor telefonice. CNA are competența de a asculta convorbirile interceptate în timp real și de a transcrie convorbirile și a efectua înregistrări audio pentru procurori. Investigațiile financiare constituie un punct slab al autorităților de asigurare a respectării legii din Republica Moldova. Specializarea insuficientă a anchetatorilor în ceea ce privește anchetele financiare are un impact negativ semnificativ asupra recuperării bunurilor de la persoanele condamnate, având în vedere complexitatea anchetelor.

Eliminarea imunității judecătorilor pentru anchetele penale privind corupția (articolele 324 și 326) reprezintă un pas binevenit în direcția potrivită. Măsuri similare ar trebui avute în vedere în ceea ce privește toate celelalte categorii de funcționari care beneficiază de imunitate.

²⁷ Până în prezent, acest sistem nu a avut impactul preconizat și nu a modificat în mod semnificativ abordarea privind integritatea în sectorul public. De cele mai multe ori, autoevaluarea privind riscurile corupției a fost un exercițiu formal iar instabilitatea politică a influențat capacitatea de gestionare a instituțiilor publice. Planurile de integritate generate de acest proces nu au avut calitatea corespunzătoare. Recent, CNA a dobândit competența de a face parte din și de formula comentarii privind activitatea grupurilor de lucru însărcinate cu analiza riscurilor de corupție – înainte, CNA avea un rol de supraveghere generală, care nu permitea implicarea semnificativă în cadrul procesului.

²⁸ Independența funcțională este asigurată prin intermediul unei proceduri de numire a directorului CNA astfel încât mandatul acestuia să nu corespundă cu cel al Guvernului, al Parlamentului sau al Președintelui; numirea directorului și a directorilor adjuncți ai CNA pe baza criteriilor de profesionalism și neafiliere politică stabilite prin lege; procedura de numire/concediere va implica mai multe autorități; condiții stricte de concediere înainte de terminarea mandatului definite în mod exhaustiv prin lege.

²⁹ Verificările privind stilul de viață se referă la verificarea stilului de viață al unei persoane în raport cu venitul câștigat în mod legal.

În 2011, 314 hotărâri privind actele de corupție au fost pronunțate, însă numai câteva dintre acestea au vizat înalți funcționari – 213 condamnări, 18 achitări și 83 de procese abandonate. În 2012, au fost pronunțate 293 de hotărâri – 197 de condamnări, 27 de achitări și 69 de procese abandonate. În 2012, sancțiunea de închisoare cu executare a fost impusă numai în 17 cazuri – restul condamnărilor au implicat plata de amenzi sau sancțiunea de închisoare cu suspendare sau interdicția de a ocupa un post în sectorul public. Această practică nu este satisfăcătoare, deoarece instanțele dau dovadă de clemență în cazul infractorilor. CNA a comandat un studiu analitic pentru evaluarea, cu ajutorul MIAPAC³⁰, a nivelului de condamnare, în toate cazurile de corupție care au ajuns în fața instanțelor. De asemenea, ar fi recomandabil să se organizeze dezbateri în cadrul sistemului judiciar moldovean cu privire la practica de sancționare (un ghid de stabilire a pedepselor), care ar asigura impunerea unor sancțiuni suficient de disuasive în cazurile de corupție.

Comisia Națională de Integritate (CNI) este o autoritate publică autonomă independentă de alte agenții guvernamentale, alte entități sau indivizi. Membrii acesteia sunt numiți de Parlament pentru un mandat de 5 ani. CNI este responsabilă cu declarațiile de avere, interese și incompatibilități. Legea de instituire a CNI a intrat în vigoare la 1 martie 2012, însă CNI a început să funcționeze abia de la 1 martie 2013. CNI cuprinde 21 de posturi dintre care numai 12 sunt ocupate. CNI supraveghează toți demnitarii, procurorii, judecătorii, funcționarii publici și alte funcții de conducere, acoperind, în total, 25 000 de funcționari publici. În ceea ce privește capacitățile software și tehnice, resursele CNI sunt reduse. Comisia Națională de Integritate nou înființată nu dispune încă de un istoric privind controalele declarațiilor de avere, al declarațiilor de interese și incompatibilități.

Recent, a fost adoptată o lege prin care salariile angajaților CNA sunt dublate (500 EUR pentru un post de debutant, echivalentul salariului unui judecător din cadrul Curții Supreme sau al unui Procuror General Adjunct), ceea ce, totuși, ar putea impune asigurarea aceluiași tratament pentru procurorii specializați în cazuri anticorupție, astfel încât să se asigure echilibrul sistemului.

Republica Moldova a fost evaluată de GRECO și a primit 17 recomandări, dintre care 9 în domeniul finanțării partidelor iar 8 referitoare la incriminare. Raportul GRECO recunoaște că au fost depuse eforturi semnificative în vederea implementării tuturor recomandărilor. Până în prezent, încă nu a fost adoptată legislația care abordează respectivele recomandări, dar un grup de lucru creat de Comisia Electorală Centrală (CEC)³¹ a elaborat și a supus dezbaterii publice proiectul de lege, care acum trebuie adoptat. Eliminarea imunității judecătorilor în scopul anchetelor penale privind corupția (articolele 324 și 326) reprezintă un pas binevenit în direcția potrivită. Măsuri similare ar trebui avute în vedere în ceea ce privește toate celelalte categorii de funcționari care beneficiază de imunitate.

³⁰ Proiectul „Sprijin pentru Guvernul Republicii Moldova în domeniul anticorupției, în reformarea Ministerului de Afaceri Interne, inclusiv poliția, și protecția datelor personale”.

³¹ CEC este format din reprezentanți ai diferitelor partide politice având trei posturi cu normă întreagă plus 20 de angajați, care își desfășoară activitatea, în principal, în timpul campaniilor electorale. CEC trebuie să aibă resursele necesare pentru a putea supraveghea efectiv și în mod proactiv finanțarea campaniilor electorale și a partidelor politice, în general.

Evaluare Secțiunea 3 / tema 1c – Prevenirea și lupta împotriva corupției

Au fost luate măsuri pozitive cu privire la consolidarea CNA și PA, precum și la demararea activităților Comisiei Naționale de Integritate. Încă sunt necesare garanții solide, măsuri de finanțare adecvată și de consolidare a capacităților pentru a asigura independența politică deplină a tuturor autorităților competente în domeniul anti-corupției.

Se impune luarea de măsuri suplimentare cu privire la:

- Stabilirea unui sistem solid de numire bazat numai pe criteriile profesionale și obiective pentru funcțiile cheie din cadrul instituțiilor competente în domeniul anti-corupției, din cadrul procuraturii și al Curții Supreme care ar garanta activitatea operațională imparțială și independentă a acestora. Fuzionarea PA cu CNI și limitarea activităților numai la actele de corupție de la nivel înalt. Îmbunătățirea schemei salariale și creșterea numărului de angajați din toate instituțiile competente în domeniul anti-corupției (CNA, PA, CNI).
- Continuarea dezvoltării legislației și practicii privind controlul declarațiilor de avere/al averilor nejustificate și al conflictelor de interese, și dezvoltarea capacităților în domeniul anchetelor financiare în cadrul autorităților responsabile de aplicarea legii. Punerea în aplicare a unui regulament pentru verificările CNA privind stilul de viață, bazat pe cele mai bune practici europene, și crearea unei metodologii de cooperare în vederea verificărilor comune privind stilul de viață efectuate cu CNI. Analizarea tipurilor de imunitate rămase aferente funcționarilor prin prisma celor mai bune practici internaționale. Formarea judecătorilor, procurorilor și a personalului responsabil de aplicarea legii cu privire la practicile europene referitoare la interceptarea comunicațiilor.

- **Punerea în aplicare a legislației și a Strategiei pentru prevenirea spălării banilor și a finanțării terorismului, punerea în aplicare a legislației relevante privind confiscarea bunurilor infractorilor (inclusiv dispozițiile referitoare la aspectele transfrontaliere);**

Cadrul juridic al Republicii Moldova privind măsurile de luptă împotriva spălării banilor și a finanțării terorismului este foarte cuprinzător. Numeroase autorități administrative sunt implicate în măsurile Republicii Moldova de luptă împotriva spălării banilor și a finanțării terorismului și au diferite roluri și funcții, toate acestea folosindu-și competențele în mod profesionist. Nivelul de coordonare și cooperare instituțională în rândul diferitelor autorități este bun, astfel cum este prevăzut în standardele internaționale.

În 2012, Republica Moldova a aprobat și a implementat mai multe legi (Legea privind piața de capital, Legea privind sistemele de plată și moneda electronică, Legea privind activitatea specială de anchetă), regulamente (Decizie privind regulamentul asupra măsurilor de luptă împotriva spălării banilor și finanțării terorismului pentru piața financiară nebancară), instrucțiuni și recomandări cu scopul de a aborda anumite deficiențe care au fost identificate în Raportul celei de a treia evaluări reciproce a Comitetului MONEYVAL al Consiliului European. Trebuie abordate câteva deficiențe minore în ceea ce privește incriminarea spălării banilor și finanțarea terorismului iar, în acest sens, autoritățile moldovene au pregătit modificări legislative care sunt în curs de adoptare. Cu toate acestea, reglementarea existentă a infracțiunilor este în conformitate cu convențiile GAFI [*Grupul de Acțiune Financiară Internațională*] și UE, precum și cu convențiile internaționale. Pentru anul 2011, din cele 151 de cauze introduse de unitatea de informații financiare, în 4 cazuri cei implicați au fost puși sub acuzare iar în 2 cazuri cei implicați au fost puși sub condamnare.

Toate instituțiile au fost incluse ca membre active în Strategia națională 2013-2017 privind măsurile de luptă împotriva spălării banilor și a finanțării terorismului, care urmează să fie

îmbunătățită de Parlamentul Republicii Moldova. În cadrul Planului de acțiuni, au fost alocate sarcini, atribuții și termene clare tuturor instituțiilor sub coordonarea Oficiului de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor (OPCSB)³² și sub supravegherea unei Comisii speciale a Parlamentului Republicii Moldova. Activitățile de supraveghere și orientare ale entităților financiare care intră sub incidența regimului Republicii Moldova de luptă împotriva spălării banilor și finanțării terorismului, sunt efectuate de NBM, NCFM și OPCSB, par să fie adecvate și conforme cu standardele internaționale. Există un nivel bun de respectare de către entitățile financiare a măsurilor preventive conforme standardelor GAFI și UE: precauție privind clientela, măsuri îmbunătățite de identificare, relații continue de afaceri, persoane expuse politic, beneficiar real, transferuri electronice, menținerea de evidențe, formare, proceduri și proceduri interne, unități de conformitate, rapoarte privind tranzacțiile suspecte (RTS).

Raportul din decembrie 2012 al Comitetului MONEYVAL al Consiliului Europei recunoaște progresul constant al Republicii Moldova în ceea ce privește precauția privind clientela și raportarea. Pe baza prezentului raport, începând cu decembrie 2012 Republica Moldova a fost trecută la regimul simplificat de monitorizare.

Evaluare Secțiunea 3 / tema 1d – Prevenirea spălării banilor și a finanțării terorismului

Cadrul juridic privind măsurile de luptă împotriva spălării banilor și a finanțării terorismului este cuprinzător și implementat în mod adecvat. Nivelul coordonării și cooperării instituționale în rândul autorităților relevante este adecvat și îndeplinește standardele europene și internaționale.

Se impune luarea de măsuri suplimentare cu privire la:

- Continuarea consolidării regimului de sancționare al măsurilor de luptă împotriva spălării banilor și a finanțării terorismului, mărirea sancțiunilor și îmbunătățirea regimului de confiscare, blocare și sechestrare a fondurilor provenite din măsurile de luptă împotriva spălării banilor și a finanțării terorismului. Punerea în aplicare a măsurilor de supraveghere pentru activitățile nefinanciare și profesiunile desemnate. Conformarea operațiunilor financiare la frontieră cu legislația UE și cu standardele GAFI în vigoare.
- Continuarea punerii în aplicare sistematice și la timp a Strategiei Naționale 2013-2017 privind măsurile de luptă împotriva spălării banilor și a finanțării terorismului, precum și a Planului de acțiuni recomandate întocmit de Moneyval.

- **Punerea în aplicare a Strategiei Naționale Antidrog și a planului de acțiuni aferent, permițând accesul la informațiile referitoare la capturile de droguri și persoanele implicate la punctele de trecere a frontierei; continuarea dezvoltării cooperării și a schimbului de informații cu organismele internaționale din domeniul luptei împotriva drogurilor;**

Strategia națională antidrog 2011-2018 și Planul național de acțiuni antidrog 2011-2013 sunt implementate în conformitate cu standardele europene. Noul Plan național de acțiuni antidrog 2014-2018 este în curs de elaborare, acordându-se importanță egală luptei împotriva consumului și a traficului de droguri.

Astfel cum s-a prevăzut în Planul de acțiuni, în aprilie 2012 Republica Moldova a devenit membră a Grupului Pompidou al Consiliului Europei. În urma semnării Memorandumului de

³² OPCSB este membru observator al Rețelei Camden Inter-agenții de Recuperare a Creanțelor (CARIN).

înțelegere cu Observatorul European pentru Droguri și Toxicomanie (OEDT) în 2012, a fost stabilit un nivel bun de cooperare.

Comisia Națională Antidrog înființată în 2011 coordonează cooperarea între agențiile diferitelor instituții guvernamentale, și asigură legătura cu instituțiile neguvernamentale și societatea civilă cu privire la toate aspectele politicii în materie de droguri. S-a stabilit un nivel foarte bun de cooperare și coordonare între organismele relevante. Aceasta aplică o abordare echilibrată între serviciile de reducere a cererii și de reducerii a ofertei.

Cooperarea între Direcția antidrog din cadrul Inspectoratului General de Poliție al MAI și instituțiile responsabile cu prevenirea și îngrijirea este la un nivel foarte bun. Cooperarea cu ONG-urile implicate în asistarea utilizatorilor de droguri este satisfăcătoare, dar pare să fie mai dezvoltată în ceea ce privește acțiunile privind virusul HIV decât în ceea ce privește prevenirea consumului de droguri și reducerea efectelor nocive ale acestora. În 2004, au fost introduse tratamente de substituție, distribuindu-se metadonă în centrele de sănătate și de îngrijire.

Toate infracțiunile legate de droguri, precum și alte categorii de infracțiuni sunt raportate și înregistrate ca atare în Sistemul automat integrat de informații creat de MAI pentru înregistrarea infracțiunilor, a cazurilor penale și a persoanelor care au comis infracțiuni. Mai multe operațiuni speciale legate de droguri au fost realizate cu succes. În 2012, au fost înregistrate 1 457 de infracțiuni legate de droguri și au fost documentate 8 grupuri infracționale implicate în traficul de droguri. În 2012, capturile au totalizat 304 89 kg de droguri. Capacitatea criminalistică de bază este disponibilă la nivel districtual, însă nu pot fi efectuate teste preliminare pentru identificarea drogurilor asupra substanțelor capturate. Prin urmare, analiza se bazează pe laboratoarele criminalistice externe, necesitând mai mult timp și devenind ineficientă.

Republica Moldova nu este o țară principală în ceea ce privește traficul de droguri sau producția acestora, însă servește drept punct de tranzit pentru drogurile destinate Europei de Vest. Până în prezent, activitățile antidrog au fost afectate în mod negativ de numărul insuficient de ofițeri de poliție specializați, precum și de lipsa de echipamente. Guvernul a luat măsuri concrete pentru soluționarea acestei situații în contextul eforturilor continue de reformare a poliției și, în prezent, mărește numărul de angajați și reorganizează unitățile specializate antidrog din cadrul Direcției antidrog a MAI.

Combaterea cultivării domestice a marijuanei a reprezentat una din cele mai importante provocări cu care Direcția s-a confruntat în ultimii ani. Cu toate acestea, canabinoidele și catinonele sintetice au apărut ca o problemă din ce în ce mai mare în 2012.

Drogurile sintetice sunt raportate ca fiind foarte răspândite (amfetamina, metamfetamina, canabinolul sintetic și anumite analgezice sintetice precum Tramadol, care sunt raportate ca fiind ieftine și relativ ușor de obținut). Ca răspuns la această tendință, MAI a transmis o petiție Guvernului în scopul de a adăuga multe dintre aceste substanțe sintetice pe lista oficială a substanțelor interzise. De asemenea, s-a răspândit policonsumul de droguri (droguri diferite sau droguri consumate împreună cu alcool și alte substanțe).

Evaluare Secțiunea 3 / tema 1e – Implementarea politicii de luptă împotriva drogurilor

Au fost puse în aplicare Planul național de acțiuni privind strategia de luptă antidrog 2011-2013 și cadrul instituțional, iar cooperarea între agenții este la un nivel bun. Comisia Națională Antidrog funcționează bine, iar Direcția Antidrog a MAI este bine organizată și recent aceasta și-a sporit capacitatea analitică la nivel operațional. Este necesară continuarea implicării ONG-urilor în reducerea cererii de droguri și în activitățile de reducere a efectelor nocive.

Se impune luarea de măsuri suplimentare cu privire la:

- Continuarea eforturilor de dotare a poliției cu mijloace tehnice pentru identificarea substanțelor găsite în cadrul operațiunilor acestora
- Asigurarea continuării implicării ONG-urilor care se ocupă de activități de combatere a drogurilor și de tratament.

- **Implementarea convențiilor relevante ale ONU și ale Consiliului Europei, precum și a recomandărilor GRECO din domeniile menționate mai sus.**

Reglementările și strategia pentru prevenirea și combaterea criminalității organizate sunt în deplină conformitate cu dispozițiile Convenției ONU privind criminalitatea organizată transfrontalieră și cu protocoalele suplimentare ale acesteia.

(b) Recomandările cuprinse în evaluarea impactului

- *Prevenirea și combaterea corupției la toate nivelurile și în toate domeniile.*

Parțial implementată – a se vedea punctele privind obiectivele de referință ale PALRV. În plus, cu sprijinul Proiectului pentru combaterea corupției, a spălării banilor și a finanțării terorismului în Republica Moldova (MOLICO), a fost elaborat un Ghid practic pentru anchetarea actelor de corupție și a infracțiunilor de corupție. Ghidul este destinat procurorilor și anchetatorilor anticorupție din cadrul Oficiului Anticorupție, Centrului Național Anticorupție, Ministerului de Interne și Serviciului de Informații și Securitate.

- *Intensificarea colectării de date privind infractorii și GCO la nivel național, între altele, prin crearea și/sau îmbunătățirea bazelor de date naționale.*

A se vedea punctul privind obiectivele de referință PALRV de la paginile 17, 18, 19 și 25 din prezentul raport.

- *Depunerea în continuare de eforturi pentru a îmbunătăți indicatorii de date și colectarea datelor din toate domeniile criminalității.*

A se vedea punctul privind obiectivele de referință PALRV de la paginile 17, 18, 19 și 25 din prezentul raport.

- *Punerea în aplicare, în mod prioritar, a acțiunilor anticorupție în toate domeniile, precum și în ceea ce privește aspectele mai ample ale statului de drept. Autoritățile naționale ar trebui să aibă capacitatea de a combate corupția la toate nivelurile - central, regional, local și sectorial, acordând o atenție deosebită autorităților de aplicare a legii și autorităților vamale.*

A se vedea punctul privind obiectivele de referință PALRV de la paginile 21-23 din prezentul raport.

- *Asigurarea unei protecții eficiente a martorilor în cazurile de trafic de persoane și îmbunătățirea în continuare a protecției, asistenței și sprijinului pentru victimele traficului de persoane.*

A se vedea punctul privind obiectivele de referință PALRV de la paginile 19 și 20 din prezentul raport.

- *Trebuie convenite cu autoritățile din Republica Moldova proceduri privind confiscarea activelor, pentru a recupera bunurile furate sau profitul obținut de pe urma acestora și pentru a reduce puterea financiară a GCO, facilitând astfel dezmembrarea acestora.*

A se vedea punctul privind obiectivele de referință PALRV de la paginile 17, 24 și 25 din prezentul raport.

Sectiunea 3 / tema 2 - Cooperarea judiciară în materie penală

(a) Obiective de referință ale PALRV

- **Punerea în aplicare a convențiilor internaționale privind cooperarea judiciară în materie penală (în special a Convențiilor Consiliului Europei);**

Republica Moldova dispune de un cadru legal cuprinzător și actualizat în vederea asigurării cooperării judiciare internaționale în materie penală. Legea privind ratificarea celui de al doilea protocol adițional la Convenția Consiliului Europei privind asistența judiciară reciprocă în materie penală a fost adoptată la 26 decembrie 2012. Acest cadru, format dintr-o serie de instrumente internaționale, regionale și interne, îi permite să solicite și să asigure în mod corespunzător cooperarea internațională în materie penală, în conformitate cu standardele europene. Cadrul legal acoperă domeniile tradiționale de cooperare precum: extrădarea, comisiile rogatorii, transferul și preluarea procedurilor penale, cereri de recunoaștere și de executare a hotărârilor penale străine și cererile de transfer al persoanelor condamnate. Acest cadru include unele dispoziții privind utilizarea unor mijloace de anchetă eficiente precum: audierile prin videoconferință, observațiile transfrontaliere, livrările supravegheate, operațiunile sub acoperire și echipele comune de anchetă. Prin urmare, cadrul legal este suficient de solid pentru a face față numărului tot mai mare de cereri de cooperare în lupta împotriva celor mai grave infracțiuni precum terorismul, criminalitatea organizată, traficul de droguri, traficul de ființe umane, corupția, criminalitatea cibernetică și spălarea de bani.

Începând cu 2012, reprezentantul Procuraturii Republicii Moldova participă la ședințele plene ale Comitetului de experți privind funcționarea convențiilor europene în materie de cooperare penală (PC-OC) adoptate de Consiliul Europei.

Cererile de cooperare internațională primite și trimise sunt direcționate prin intermediul autorităților centrale, al Procuraturii Generale și al Ministerului Justiției (denumit în continuare MJ), în conformitate cu regulile stabilite de Codul de procedură penală în funcție de stadiul procedurii, fie de urmărire penală fie de condamnare în urma unui proces.

Ambele autorități își îndeplinesc misiunea în coordonare cu alte instituții și organisme interne și internaționale. Acestea dispun de un volum corespunzător de personal, în special instanțele care, în urma mai multor decizii adoptate la începutul anului 2013 de către Consiliul Superior al Magistraturii, vizează majorarea numărului de judecători de instrucție. Se acordă din ce în ce mai multă atenție asigurării formării necesare și se depun eforturi în vederea creșterii resurselor bugetare necesare în acest scop.

Datele statistice disponibile arată că atât PG cât și serviciilor MJ li se solicită în mod regulat să trateze un număr semnificativ de cereri de cooperare juridică internațională. În ceea ce privește **extrădarea, preluarea de cazuri în cadrul procedurilor penale și transferurile de**

cazuri în cadrul procedurilor penale, Republica Moldova pare a fi mai mult un stat solicitant decât un stat căruia i se transmit solicitări. În perioada 2009-2012, PG i s-a solicitat să trateze anual un număr mediu de aproximativ 227 de cereri de extrădare trimise și doar 27 de cereri de extrădare primite. PG a gestionat în medie 31 de cazuri de preluare (cererile primite) în cadrul procedurilor penale și 11 (cereri trimise) transferuri de cazuri în cadrul procedurilor penale. Din contră, în cazul **comisiilor rogatorii**, Republica Moldova pare a fi mai mult un stat solicitant decât un stat căruia i se transmit solicitări, întrucât, în aceeași perioadă, PG a prelucrat anual un număr mediu de 494 de cereri primite și 388 de cereri trimise.

MJ i se solicită în permanență să proceseze cereri, dar la o scară mai mică decât PG. În perioada 2012-2013, în ceea ce privește **extrădarea**, MJ a procesat 71 de cereri trimise și 12 cereri primite. MJ a gestionat 14 **cazuri de preluare în cadrul procedurilor penale (cereri primite)** și nici o **cerere de transfer de caz în cadrul procedurilor penale (cereri trimise)**. În cazul **comisiilor rogatorii**, numai cifrele globale sunt disponibile pentru MJ, și anume 1 068 de cazuri atât de cereri primite cât și de cereri trimise în materie civilă și penală, cauzele penale fiind într-o oarecare măsură mai puține decât cele civile.

De asemenea, MJ este singura autoritate responsabilă de cererile de recunoaștere și executare a pedepselor penale și de cererile de transfer al persoanelor condamnate. În perioada 2012-2013, MJ a gestionat 16 cereri primite și 12 cereri trimise privind recunoașterea și executarea sentințelor penale. MJ a procesat 390 de cereri de transfer al persoanelor condamnate în Republica Moldova și 21 de cereri de transfer al persoanelor condamnate în țări străine.

Statisticile privind extrădarea indică faptul că PG procesează un număr mai mare de cereri decât MJ. Această diferență reflectă pur și simplu faptul că cererile referitoare la cazurile care sunt în faza de anchetă sunt mult mai numeroase decât cele care se află în faza de judecată (a se vedea mai sus referitor la competență).

În ceea ce privește **extrădarea**, atât PG cât și MJ **au respins un număr limitat de cereri dintre cele primite.** În perioada 2009 – 2012, PG a respins numai 15 cereri din motive juridice, în majoritatea cazurilor pentru că persoanele căutate erau cetățeni ai Republicii Moldova sau în baza unor limitări legale. În intervalul 2012 – 2013, MJ a respins o singură cerere din motive legale, întrucât persoana căutată a primit azil politic. Numărul limitat de respingeri poate fi considerat drept o indicație a atitudinii deschise a autorităților din Republica Moldova în ceea ce privește cooperarea cu țările terțe.

Intervalul mediu este un indicator de performanță important în ceea ce privește evaluarea eficienței cooperării judiciare internaționale. **Intervalul acordat pentru prelucrare** atât de către PG cât și de către MJ³³ pare rezonabil și nu depășește media UE.

- **Nivelul ridicat de eficiență al cooperării judiciare în materie penală dintre judecători și procurori și statele membre ale UE.**

Majoritatea (aproximativ 2/3) dintre cererile menționate mai sus au vizat CSI și doar mai puțin de 1/3 statele membre ale UE. Autoritățile din Republica Moldova au asigurat cooperarea eficientă cu autoritățile relevante din statele membre ale UE.

- **Încheierea unui acord operațional de cooperare cu Eurojust**

³³ (i) Cererile de extrădare primite: MJ le procesează în 3-4 luni iar PG în 2-3 luni; (ii) comisiile rogatorii primite: MJ le prelucreză în 2-3 luni iar PG în cel mult 6 luni; (iii) MJ procesează cererile primite privind recunoașterea și executarea sentințelor penale în aproximativ 3 luni iar cererile emise privind recunoașterea și executarea sentințelor penale în 4-5 luni, (iv) MJ procesează cererile de transfer al persoanelor condamnate în țări străine în 5-6 luni.

Eurojust a finalizat Raportul de evaluare a Republicii Moldova privind protecția datelor în toamna anului 2012, iar în noiembrie 2012 a informat Consiliul referitor la propunerea de a iniția negocierile oficiale la 1 februarie 2013 în vederea încheierii unui acord operațional de cooperare. Prima rundă de negocieri a avut loc la 10 iunie 2013, fiind extrem de favorabilă. Prin urmare, se preconizează încheierea negocierilor în viitorul apropiat.

(b) Recomandările cuprinse în evaluarea impactului

- *Consolidarea sistemului judiciar, inclusiv a cooperării judiciare în materie penală, în special a asistenței judiciare reciproce.*

În prezent, Republica Moldova pune în aplicare o reformă cuprinzătoare a propriului sistem judiciar pe baza Strategiei și a Planului de acțiuni pentru perioada 2011 – 2016, care include modificări legislative și instituționale majore. În septembrie 2012 a fost înființat un departament pentru punerea în aplicare a reformei PG, iar în decembrie 2012 Consiliul Superior al Procurorilor a aprobat Programul de dezvoltare strategică a procuraturii pentru perioada 2012 – 2014, care este pus în aplicare la ora actuală.

Evaluare Secțiunea 3 / tema 2 – Cooperarea judiciară în materie penală

Republica Moldova constituie un partener sigur și activ în cadrul cooperării judiciare internaționale, performanțele înregistrate demonstrând o atitudine extrem de deschisă în ceea ce privește cooperarea cu statele membre ale UE și cu alte țări.

Se impune luarea de măsuri suplimentare cu privire la:

- Continuarea îmbunătățirii activităților de formare a judecătorilor și a procurorilor privind aspectele internaționale, inclusiv prin alocarea mai multor fonduri în acest scop.
- Continuarea îmbunătățirii statisticilor și înregistrarea acestora utilizând o listă stabilită în comun privind parametrii aplicabili atât PG cât și MJ, atunci când este cazul.

Secțiunea 3 / tema 3 – Cooperarea în domeniul asigurării respectării legii

(a) Obiective de referință ale PALV

- **Nivelul ridicat al capacității operaționale și al capacității speciale de anchetă a serviciilor de asigurare a respectării legii, precum și utilizarea consecventă și eficientă a acestora pentru combaterea criminalității transfrontaliere;**

Odată cu reorganizarea MAI în martie 2013, Inspectoratul Național de Anchetă din cadrul poliției este format din direcții specializate (infrațiuni grave, crimă organizată, fraudă, droguri, unitate de intervenție) și din două centre (trafic de persoane și IT) care luptă, în cadrul aceleiași organizații, împotriva întregului spectru de infrațiuni grave și de activități de crimă organizată. Trei subdivizii regionale asigură acoperirea în întreaga țară. Acestea raportează direcțiilor centrale și efectuează anchete independente.

Din punct de vedere juridic și tehnic, reforma a asigurat o mai bună cooperare între serviciile polițienești și procurori. În cadrul PG a fost creată o unitate specializată – Divizia de control și investigare a crimei organizate, care are responsabilități de exercitare și gestionare a urmăririi penale în cazurile de infrațiuni de criminalitate organizată, de reprezentare a acușării în fața instanțelor și în ceea ce privește controlul și coordonarea activităților desfășurate de subdiviziile speciale investite cu responsabilități de prevenire și combatere a crimei organizate. Mai mult, PG conduce o divizie de combatere a traficului de ființe umane și o divizie de combatere a criminalității informatice.

În decembrie 2012, a intrat în vigoare o nouă lege privind activitățile speciale de investigare, iar în aprilie 2012 au fost adoptate o serie de modificări aduse codului de procedură penală. Ambele legi vizează adaptarea legislației existente la noile dispoziții privind combaterea criminalității transfrontaliere și echipele comune de anchetă internaționale, revizuirea legislației naționale privind interceptarea convorbirilor telefonice și revizuirea legislației relevante în cadrul Convenției privind cooperarea polițienească în Europa de Sud-Est.

Cadrul legislativ actual prevede implementarea unui sistem mai adecvat și legal în vederea punerii în aplicare a măsurilor speciale de anchetă, reglementate prin lege și controlate de procuratură și de autoritățile judiciare. Prevederile legale respectă standardele juridice internaționale și europene și pun la dispoziția serviciilor de investigare o gamă largă de instrumente de anchetă. Diferite cazuri de infracțiuni au fost deja soluționate datorită aplicării unor astfel de măsuri, iar anchetatorii și procurorii par să cunoască aceste instrumente și să înțeleagă când se impune, practic și juridic, utilizarea acestora.

Echipele de interceptare și înregistrare a conversațiilor utilizând dispozitive de ascultare prin telefon sau în timp real sunt localizate în cadrul Serviciului de Informații și Securitate și se află sub supravegherea acestuia. SIS se ocupă cu primirea semnalelor de la compania de telefonie sau de la dispozitivele de ascultare și cu transferarea acestora serviciilor de investigare pentru activitățile acestora. Sistemul actual creează o situație în care actorii care îndeplinesc alte sarcini (precum informații și contrainformații în scopuri legate de siguranța statului) dispun și controlează informații din cadrul unei anchete penale reglementate de CPC.

Faptul că nu deține controlul asupra Transnistriei reduce în oarecare măsură eforturile depuse de Republica Moldova de a asigura ordinea și siguranța publică. Contrabanda constituie cea mai frecventă activitate ilegală, iar impactul acesteia a fost limitat de prezența EUBAM. La ora actuală, nu există o cooperare oficială între forțele de poliție din Chișinău și cele din Tiraspol.

- **Nivelul ridicat de eficiență a cooperării în domeniul aplicării legii între agențiile naționale – în special între grăniceri, forțele de poliție, agenții vamali – precum și a cooperării cu autoritățile judiciare;**

În 2012, Republica Moldova a introdus un instrument destinat cooperării judiciare și polițienești internaționale: echipele comune de anchetă (ECA). Contextul legal îl constituie articolul 19 din Convenția Națiunilor Unite³⁴ împotriva criminalității transnaționale organizate, Convenția de la Palermo, care a intrat în vigoare după ratificarea acesteia în Republica Moldova la 16 septembrie 2005. În temeiul cerințelor UE, legislația din Republica Moldova stabilește condițiile generale de constituire a unor astfel de echipe. Modelul utilizat de autoritățile moldovene are la bază Decizia cadru a Consiliului European și Rezoluția Consiliului European privind ECA.

În relațiile dintre forțele de poliție și procuratură nu au fost observate obstacole majore sau deficiențe în ceea ce privește comunicarea. Cooperarea este eficientă și există o diferențiere clară a competențelor între forțele de poliție și procuratură. Cazurile analizate indică o cunoaștere aprofundată și eficientă a procedurilor penale și a tehnicilor de anchetă de către ambele părți. Va fi necesar ca sistemul instituit recent prin reforma MAI să fie pus în aplicare și exploatat. O altă măsură de intensificare a cooperării dintre agenții a fost înființarea în cadrul PG, în februarie 2013, a unei unități de control³⁵ și anchetă specializate în domeniul

³⁴ Potrivit Convenției, autoritățile competente din două sau mai multe state părți pot stabili, de comun acord, o ECA pentru un scop specific și pentru o perioadă limitată de timp și pentru a efectua anchete penale în una sau mai multe dintre țările acestora.

³⁵ Obiectivul de control se referă la modalitatea de abordare, înregistrare și notificare a cazurilor de criminalitate organizată de către organele de asigurare a respectării legii.

criminalității organizate și care este formată din 10 procurori având minimum 10 ani de experiență.

Un aspect sensibil îl reprezintă competențele procurorului general. Acesta, pe lângă coordonarea serviciului principal de urmărire penală și gestionarea celor mai grave cazuri de criminalitate penală, deține de asemenea competența importantă de „retragere”, constând în preluarea răspunderii unui caz de la un procuror de rang inferior. Această competență, care este inclusă în toate cadrele legislative în vederea asigurării coordonării și substituirii în caz de „lipsă de activitate”, poate limita semnificativ independența și autonomia procurorilor și prin urmare trebuie exercitată cu multă prudență și rezervă. Au fost exprimate unele preocupări privind limitarea sau reglementarea corespunzătoare a acestei competențe.

Sisteme de schimb de informații stau și la baza altor forme de cooperare interinstituțională dintre organismele de punere în aplicare a legii, inclusiv în domeniul prevenirii și combaterii corupției. Din iulie 2008, un Sistem Informațional Automat Integral pentru dovezile privind infracțiunile, cazurile penale și autorii infracțiunilor precum și legislația procedurală penală este utilizat în comun de PG, MI, Serviciul Vamal și Centrul Național Anticorupție.

- **Consolidarea acordurilor operaționale de cooperare bilaterale și multilaterale privind asigurarea respectării legii, inclusiv prin furnizare în timp util a unor informații relevante către autoritățile competente cu asigurarea respectării legii din statele membre ale UE.**

Drept rezultat al reformei MAI, care se află în curs de desfășurare, a fost creat un nou Centru de Cooperare Polițienească Internațională (CCPI) la începutul anului 2013. CCPI reunește trei subdivizii ale MAI având competențe în domeniul cooperării polițienești internaționale: NCB Interpol, NVC SELEC/GUAM și PCN Europol. În prezent, toate oficiile și unitățile responsabile de cooperarea polițienească internațională sunt reunite într-o singură structură și au același sediu.

NCB Interpol este centrul de cooperare polițienească internațională din cadrul MAI și are legătură cu MJ, Serviciul Vamal, Serviciul de Informații și Securitate, PG, Poliția de Frontieră și Centrul Național Anticorupție. Oficiul Interpol primește și transmite toate cererile de informații care au legătură cu bazele de date ale serviciului Interpol și are legături cu diferite baze de date și registre din Republica Moldova. Fluxul de informații primite este stabil, iar nivelul de informații transmise este în creștere. Funcționarii și specialiștii din cadrul unității au deplină cunoștință de mandatul și de misiunea care le revin.

Unitatea GUAM, care face parte dintr-un sistem mai amplu de cooperare polițienească internațională, asigură schimbul zilnic de informații dintre Georgia, Ucraina, Azerbaidjan și Republica Moldova. Volumul de informații pe care Republica Moldova le schimbă cu țările respective prin intermediul unității este impresionant. Autoritățile moldovene participă la activitatea desfășurată de SELEC (Centrul Sud-Est European de Aplicare a Legii), a detașat doi ofițeri de legătură la centrul SELEC iar pe lângă schimbul de informații, numeroase operațiuni comune sunt planificate și puse în aplicare împreună cu țările parte la SELEC. Republica Moldova a detașat un ofițer de legătură la Biroul de coordonare a luptei împotriva criminalității organizate din cadrul Comunității Statelor Independente (CSI).

PG din Republica Moldova a semnat acorduri de cooperare cu instituții similare din România, Ucraina, China, Turcia, Irlanda, Ungaria, Italia și Coreea de Sud. În 2012, PG din Republica Moldova a semnat acorduri și memorandumuri de cooperare cu: DIICOT – România; Procuratura Federală a Regatului Belgiei, Procuratura Generală a Armeniei și Ministerul Justiției din Georgia. În prezent, acorduri bilaterale sunt în curs de negociere cu Azerbaidjan, Federația Rusă, Belarus, țările baltice și Bulgaria.

Două exemple de reușită recente privind cooperarea polițienească internațională sunt arestarea unui infractor moldovean periculos în Verona (Italia), cu sprijinul Biroului Central Național Interpol Roma și al carabinierilor din Verona și un interviu video delicat al unei victime a traficului de persoane.

Serviciul Vamal al Republicii Moldova a semnat în mai 2013 un Memorandum de înțelegere reciprocă cu Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF). Acesta prevede încurajarea cooperării, a schimbului reciproc de informații și a operațiunilor comune împotriva criminalității transfrontaliere.

- **Încheierea unui acord operațional de coordonare cu Europol**

În urma semnării unui acord strategic cu Europol în 2007, a fost creat un punct de contract național (PCN) Europol în vederea efectuării schimbului de informații strategice și tehnice cu Agenția UE. Un ofițer de legătură din Republica Moldova va fi detașat la oficiul Europol din Haga la sfârșitul lunii iulie a anului 2013, în urma semnării unui acord de legătură la începutul anului 2013. Etapa pregătitoare a semnării unui Acord Operațional de Cooperare cu Europol este în curs de desfășurare, iar Republica Moldova se află în așteptarea unei vizite de studiu a Europol în vederea evaluării regimului de protecție a datelor.

(b) Recomandările cuprinse în evaluarea impactului

- *Se impune consolidarea cooperării dintre autoritățile moldovene și cele ale statelor membre, inclusiv a schimbului de informații cu Europol.*

A se vedea punctul privind obiectivele de referință ale PALV de la paginile 31 și 32 din prezentul raport.

- *Se impune consolidarea cooperării dintre autoritățile moldovene și autoritățile omoloage din statele membre ale UE în ceea ce privește protecția și acordarea de asistență, inclusiv identificarea și direcționarea victimelor traficului de ființe umane, precum și întoarcerea acestora în țară în condiții de siguranță.*

A se vedea punctul privind obiectivele de referință ale PALV de la paginile 19, 31 și 32 din prezentul raport.

- *Evaluări ale amenințărilor și schimburi de informații privind infracțiunile grave ar trebui efectuate în mod curent, sub egida Europol, și ori de câte ori este necesar, cu sprijinul canalelor Interpol. Ar trebui colectate date comparative privind infracțiunile, în conformitate cu indicatori stabiliți în comun.*

A se vedea punctul privind obiectivele de referință ale PALV de la paginile 31 și 32 din prezentul raport.

- *Se impune consolidarea schimbului celor mai bune practici și a formării serviciilor de aplicare a legii.*

A se vedea punctul privind obiectivele de referință ale PALV de la paginile 31 și 32 din prezentul raport.

Evaluare Secțiunea 3 / tema 3 – Cooperarea privind asigurarea respectării legii

Conform standardelor europene, prevederile legale pun la dispoziția serviciilor de investigare o gamă largă de instrumente de anchetă. Toate autoritățile de punere în aplicare a legii dispun de echipamente în vederea consolidării cooperării internaționale, fiind dedicate acestui scop, în timp ce un acord operațional încheiat cu Europol va dezvolta semnificativ aceste perspective.

Se impune luarea de măsuri suplimentare cu privire la:

- Dezvoltarea în continuare de legături stabile între unitatea polițienească de luptă împotriva criminalității organizate la nivel regional și transnațional și unitățile omoloage din UE și din regiune și cu Europol.
- Punerea în aplicare în continuare a planificării comune a măsurilor coordonate și a anchetelor între Inspectoratul Național de Patrulare și Poliția de Frontieră, în special în ceea ce privește executarea unor măsuri speciale de anchetă precum livrările controlate.
- Consolidarea cooperării cu autoritățile de la frontiera cu Ucraina și cu autoritățile de punere în aplicare a legii, cu sprijinul EUBAM. Încurajarea stabilirii de legături operaționale și a schimbului de informații dintre Chișinău și Tiraspol, fără a aduce atingere procesului de negociere în formatul 5+2 pentru soluționarea conflictului.

Secțiunea 3 / tema 4 – Protecția datelor

(a) Obiective de referință ale PALV

- **Punerea în aplicare a legislației privind protecția datelor cu caracter personal; asigurarea funcționării eficiente a autorității de supraveghere a protecției datelor independente prin alocarea resurselor financiare și umane necesare**

Cadrul legislativ pentru protecția datelor, astfel cum a fost revizuit 2012, respectă standardele europene, inclusiv acquis-ul UE, în special Directiva 96/46/CE. Această lege stabilește drepturile persoanelor atunci când datele cu caracter personal ale acestora sunt prelucrate și este aplicabilă, printre altele, prelucrării datelor de către societăți, administrația publică și sectorul polițienesc (excluzând datele care fac parte din categoria „secret de stat”).

Legea respectivă încredințează răspunderea cheie de supraveghere a respectării standardelor privind protecția datelor cu caracter personal unei autorități independente: Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal (CNDCP). Raportul CNDCP pe 2012, disponibil pe propriul site web multilingv și ușor de utilizat, demonstrează gama largă de activități desfășurate de Centru și furnizează o listă a performanțelor punerii în aplicare a legislației privind protecția datelor, indicând că CNDCP, pe lângă faptul că își îndeplinește atribuțiile de efectuare a unor controale privind legalitatea prelucrării datelor cu caracter personal, depune de asemenea eforturi în vederea formării controlorilor de date din cadrul altor instituții. Procedurile de notificare a prelucrării datelor sunt bine stabilite.

Structura Centrului, aprobată prin lege în 2008, indică o limită de personal de 21. În prezent, 16 persoane sunt angajate în cadrul Centrului, care este finanțat în mod corespunzător. În 2012, Centrul a efectuat 82 de controale și prin urmare a emis: 6 decizii de suspendare a unor operațiuni de prelucrare a datelor cu caracter personal; 1 decizie de încetare a unor operațiuni de prelucrare a datelor cu caracter personal și a inițiat 4 proceduri contravenționale întrucât autoritățile au refuzat să dea publicității informații care erau considerate confidențiale fără motiv. Întrucât deține competențe de a ancheta reclamațiile persoanelor vizate, în 2012,

personalul Centrului a analizat un număr de 214 de cereri și alte reclamații (aproape de 3 ori mai mare față de cel din 2011 și de 10 ori mai mare față de cel din 2010), dintre care 98 de cereri au fost acceptate iar 5 respinse, în 111 cazuri au fost oferite explicații iar 6 cazuri au fost aduse în fața instanțelor administrative cu privire la refuzul autorităților de a da publicității informații care erau considerate confidențiale fără motiv. De asemenea, în 2012 Centrul a verificat 41 de proiecte de acte normative și juridice emise de alte autorități în vederea asigurării principiilor privind protecția datelor cu caracter personal.

Evaluare Secțiunea 3 / tema 4 – Protecția datelor

Legislația este pusă în aplicare în conformitate cu standardele europene, inclusiv cu acquis-ul UE privind protecția datelor. Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal este independent și funcțional.

Se impune luarea de măsuri suplimentare cu privire la:

- În cazul unei revizuri suplimentare a legislației, prevederea posibilității de a modifica legislația pentru a include oficial în atribuțiile Centrului funcția de pre-consultare.
- Continuarea urmăririi active a proceselor aflate pe rol în vederea clarificării aplicării legii atunci când datele cu caracter personal sunt procesate de organismele de aplicare a legii. Intensificarea eforturilor în vederea creșterii nivelului de conștientizare a publicului larg privind regulile aplicabile în materie de protecție a datelor în cadrul comunicațiilor electronice.

Evaluare generală – Secțiunea 3

Comisia consideră că **Republica Moldova realizează în mare măsură obiectivele de referință din a doua fază stabilite în Secțiunea 3**. Este necesară continuarea punerii în aplicare a anumitor recomandări, în vederea realizării tuturor obiectivelor de referință.

SECȚIUNEA 4: RELAȚII EXTERNE ȘI DREPTURI FUNDAMENTALE

(a) Obiective de referință ale PALV

- **Garantarea faptului că libertatea de mișcare în cadrul Republicii Moldova a cetățenilor moldoveni și a cetățenilor străini cu ședere legală sau a persoanelor apatride nu face obiectul unor restricții nejustificate, inclusiv al unor măsuri discriminatorii pe orice criterii legate de sex, rasă, culoare, origine etnică sau socială, caracteristici genetice, stare de sănătate (inclusiv virusul HIV/SIDA), limbă, religie sau convingeri, apartenență politică sau orice altă opinie, apartenența la o minoritate națională, proprietate, naștere, dizabilitate, vârstă sau orientare sexuală;**

Astfel cum se arată în obiectivele de referință ale VLAP, restricția liberei circulații pe teritoriul Republicii Moldova a cetățenilor moldoveni și a cetățenilor străini cu ședere legală sau a persoanelor apatride s-a referit la procedura de înregistrare/radiere a înregistrării acestora. Prin punerea în aplicare a Legii privind regimul străinilor din 2010, un nou cadru instituțional a fost creat în vederea gestionării situației migranților cu ședere legală. Biroul Migrație și Azil (BMA) a fost înființat în cadrul MAI și a fost instituit un „ghișeu unic” pentru primirea, prelucrarea și emiterea rapidă a permiselor de ședere și a documentelor de identificare ale cetățenilor străini cu ședere legală în țară, precum și pentru aplicarea procedurilor de invitație, autorizarea în vederea repatrierii și prelungirea vizelor. La 10 decembrie 2012, serviciul pentru furnizarea de documente cetățenilor străini a deschis

două oficii regionale: unul în orașul Bălți (Serviciul Regional de Nord), care se estimează că va servi aproximativ 13 % din cetățenii străini care locuiesc în provincie și unul în orașul Comrat (Serviciul Regional de Sud), care se estimează că va servi aproximativ 11 % din cetățenii străini. Sediul central al BMA din Chișinău continuă să servească cetățenii străini care locuiesc în capitală și în regiunea centrală a țării.

În mod similar, planul de acțiune aprobat de Guvern la 9 noiembrie 2011 în vederea simplificării condițiilor de imigrație a cetățenilor străini în interes de muncă și pentru a facilita solicitarea dreptului de ședere de către investitorii străini (Decretul nr. 106) a fost transpus în 2012 într-o serie de modificări legislative importante ale Legii privind regimul străinilor din 2010, Legii privind migrația de muncă din 2008 și Legii privind HIV din 2007. Modificările respective au înlăturat dispozițiile discriminatorii precedente și au abrogat în mod eficace restricțiile de călătorie și cele privind șederea permanentă a cetățenilor străini purtători ai virusului HIV/SIDA. Mai mult, modificările aduse Legii privind HIV se concentrează pe măsurile de prevenire care vizează reducerea vulnerabilității persoanelor de sex feminin la infecția cu virusul HIV, în special prin promovarea unor programe și acțiuni desfășurate la nivel național în materie de educație și egalitate între femei și bărbați. De asemenea, au fost introduse măsuri pentru a se garanta confidențialitatea datelor medicale de către instituțiile medicale și protecția datelor cu caracter personal ale persoanelor infectate cu virusul HIV de către administrația publică.

- **Accesul deplin și eficient la documentele de călătorie și de identitate pentru toți cetățenii moldoveni inclusiv femeile, copiii, persoanele cu dizabilități, minoritățile și alte grupuri vulnerabile.**

Au fost aplicate măsuri specifice pentru a facilita eliberarea actelor de identitate pentru minori și categoriile vulnerabile din punct de vedere social. În 2009, Guvernul a introdus gratuitatea pentru prima cerere de cărți de identitate (Decizia nr. 844 din 18 decembrie 2009), în timp ce o campanie de informare („Cărți de identitate pentru cetățenii tineri”) are loc anual în lunile aprilie și mai. În 2011, 6 699 de persoane au primit primele lor acte de identitate. Începând cu acel an, Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor a păstrat o evidență a cazurilor în care s-a refuzat eliberarea actelor de identitate și a analizat respectivele cazuri; această evaluare, care este utilizată pentru a furniza orientări privind punerea în aplicare a măsurilor de facilitare a accesului la actele de identitate pentru toți cetățenii Republicii Moldova, se efectuează trimestrial.

Categoriile de persoane care beneficiază de facilitarea accesului la actele de identitate includ, de asemenea, persoanele cu handicap grav, accentuat sau mediu, participanții la cel de-al doilea război mondial și persoanele asimilate acestora, lichidatorii accidentului nuclear de la Cernobil și persoanele asimilate acestora, precum și persoanele rănite în cadrul conflictului militar din Transnistria. Pentru aceste categorii de persoane, actele de identitate pot fi eliberate gratuit, la prima documentație, acest beneficiu fiind permanent pentru persoanele cu dizabilități. De eliberarea gratuită a cărților de identitate și a pașapoartelor la prima documentație beneficiază, de asemenea, victimele inundațiilor ce au avut loc în vara anului 2010 (beneficiu acordat o singură dată), donatorii de sânge/de componente sanguine (beneficiu acordat o singură dată) și copii de până la un an care necesită tratament medical în străinătate, în baza unei pre-autorizații emise de Ministerul Sănătății (pentru astfel de cazuri este prevăzută o procedură de eliberare rapidă).

Începând cu ianuarie 2012, au fost create oficii de documentare mobile și servicii de livrare la domiciliu a actelor de identitate pentru persoanele cu dizabilități. Serviciile mobile sunt gratuite pentru copiii de până la un an care necesită tratament medical în străinătate (în baza unor trimiteri eliberate de Ministerul Sănătății) și pentru persoanele cu handicap grav (în baza

unor trimiteri eliberate Ministerul Sănătății sau de Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei). În 2012, birourile de documentare mobile au livrat 155 de acte de identitate, iar 108 documente au fost furnizate utilizând serviciul de livrare la domiciliu.

În cazul persoanelor apatride, obstacolele rămase în calea obținerii cetățeniei (din cauza detenției anterioare pentru săvârșirea unor infracțiuni premeditate sau pentru urmărirea penală pe parcursul perioadei de examinare a cererii) au fost eliminate prin modificările aduse Legii privind cetățenia din 2000, care au fost adoptate la 9 iunie 2011. 52 de persoane apatride au obținut cetățenia moldoveană în perioada 1 mai 2011 – 31 martie 2013.

În ceea ce privește minoritățile etnice, autoritățile moldovene au reușit, de-a lungul timpului, să pună în aplicare un set de măsuri cu oarecare succes, în vederea punerii în practică a politicii de integrare a societății moldovenești multietnice. După 2009, Programele de Activitate ale Guvernului „Integrarea europeană: libertate, democrație, bunăstare” pentru perioadele 2011-2014 și 2013-2015 au inclus un capitol special privind minoritățile naționale, în care Guvernul s-a angajat să îndeplinească următoarele obiective: să păstreze și să dezvolte moștenirea culturală și lingvistică a tuturor persoanelor aparținând minorităților naționale, să implementeze o politică de stat coerentă și multidimensională în ceea ce privește persoanele aparținând minorităților naționale și să revizuiască cadrul legal în vederea facilitării integrării persoanelor aparținând minorităților naționale în viața socială, administrativă, culturală, politică și economică a țării.

Progrese înregistrate recent în îndeplinirea acestor obiective, printre care se numără primele măsuri prevăzute în sistemul de învățământ pentru realizarea unei educații multilingve (de exemplu, în regiunea autonomă Găgăuzia), au fost realizate adeseori în colaborare cu organismele internaționale de monitorizare (precum Comitetul Consultativ privind Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale de pe lângă Consiliul Europei) în ciuda unui cadru juridic relativ învechit (Legea privind funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova datează din 1989, în timp ce Legea privind drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale datează din 2001). Republica Moldova a ratificat în 1996 Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale a Consiliului Europei, limitându-se până în prezent la semnarea, în 2002, a Cartei europene a limbilor regionale și minoritare („Carta”). Cu toate acestea, în februarie 2012, a apărut o dinamică nouă atunci când Guvernul a instituit un Grup de lucru privind ratificarea Cartei, cu scopul de a iniția elaborarea instrumentului de ratificare a Cartei. Autoritățile, reprezentate de Biroul Relații Interetnice, au efectuat o estimare a costurilor preliminare de ratificare începând cu acea dată și lucrează în mod activ în vederea ratificării Cartei.

În ceea ce privește în special minoritatea romă (0,4 % din populație conform recensământului efectuat în 2004), Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor a derulat un program sistematic de lucru pentru identificarea zonelor de locuire compactă și pentru îmbunătățirea informațiilor statistice privind populația romă în Registrul de Stat al Populației („Registrul”). Termenul „rom” a fost introdus în Registru ca opțiune pentru „apartenența etnică”, facilitând astfel membrilor minorității rome propria identificare și declarare (anterior, termenul „țigan”, care pentru mulți are un sens peiorativ, era singurul propus pentru identificare).

De asemenea, întrucât absența documentelor are un impact negativ asupra exercitării drepturilor sociale și economice, autoritățile moldovene intenționează să se ocupe în continuare de problema eliberării de acte de identitate tuturor persoanelor de etnie romă care locuiesc în Republica Moldova. În 2012, Guvernul a scutit cetățenii de etnie romă de la plata taxelor de eliberare pe o perioadă de șase luni, începând cu 1 octombrie 2012 (Decizia nr. 497 din 6 iulie 2012). Ulterior, prin intermediul administrațiilor publice locale, al instituțiilor de învățământ, al ONG-urilor rome și al mijloacelor de comunicare electronice, au fost

desfășurate patru campanii de informare pentru a încuraja persoanele de etnie romă să solicite documente de identificare și prestații sociale. Datorită acestor măsuri, 959 de persoane au primit recent cărți de identitate. Pe ansamblu, 2 521 de acte de identitate au fost eliberate în 2012 persoanelor de etnie romă. Prin punerea în aplicare a Planului de acțiune pentru sprijinirea romilor, procesul de eliberare a actelor de identitate persoanelor de etnie romă (evidență și documentare) este monitorizat permanent de către subdiviziunile teritoriale ale Ministerului Tehnologiei Informației și Comunicațiilor.

În ceea ce privește înregistrarea noi-născuților, în special pentru a preveni potențialele cazuri de neînregistrare a nou-născuților romi, Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor (Ordinul comun nr. 114/476 din 12 decembrie 2008) a instituit un mecanism de eliberare a certificatelor de naștere de către instituțiile medicale și a înființat birouri pentru înregistrarea ulterioară a copiilor în maternități.

- **Punerea în aplicare eficientă a legislației și a politicilor privind anti-discriminarea, punerea în aplicare a instrumentelor relevante ale ONU și ale Consiliului Europei;**

Legea privind asigurarea egalității din 25 mai 2012 a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2013. Fiind însoțită de un pachet de acte normative, inclusiv Legea privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități, de modificările aduse Codului penal, adoptate în timp util de Parlament, și de actele aferente de punere în aplicare, această lege constituie piatra de temelie a cadrului anti-discriminare în Republica Moldova. Cu toate acestea, poate fi demonstrat că autoritățile moldovene s-au angajat să pună în aplicare fără întârziere un program solid de acțiuni și inițiative pentru a promova și a explica conținutul noului cadru legal magistraților, avocaților, organelor de aplicare a legii și publicului larg. Rezultatele acestor eforturi sunt deja vizibile, nu în ultimul rând datorită implicării prompte a instituțiilor relevante și competente, printre care se numără: Avocatul Poporului/Centrul pentru Drepturile Omului, Institutul Național al Justiției, unele dintre acestea acționând în parteneriat cu PNUD [*Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare*], precum și datorită sprijinului unor ONG-uri și al unor parteneri internaționali. În noiembrie 2012, Institutul Național al Justiției a desfășurat cursuri regionale de formare pentru 255 de judecători și 42 de procurori pe tema „Interpretarea și punerea în aplicare a Legii privind asigurarea egalității”. Se prevede susținerea de noi cursuri de formare pe parcursul anului în curs.

La 6 decembrie 2012, la cererea MJ, Biroul Înaltului Comisar al ONU pentru Drepturile Omului a susținut în parteneriat cu Institutul Național al Justiției un curs pilot de formare pentru 30 de judecători și procurori. Pentru 2013, se prevede organizarea a șase seminarii de formare, din care trei au fost deja susținute (cu participarea a 90 de judecători și procurori). De asemenea, Centrul de Drept al Avocaților, în parteneriat cu Asociația Baroului a organizat în 2013 o serie de sesiuni de formare pentru 200 de avocați (provenind din toate regiunile Republicii Moldova) în ceea ce privește dispozițiile naționale și internaționale privind nediscriminarea, jurisprudența în domeniu a Curții Europene a Drepturilor Omului și acordarea de asistență juridică victimelor discriminării. Această inițiativă a avut loc în cadrul unui proiect („Consolidarea cunoștințelor avocaților în materie de discriminare”), finanțat de Fundația Soros și care s-a încheiat cu o conferință susținută la nivel național pe tema „Rolul avocaților în soluționarea cazurilor de discriminare - experiența europeană în domeniu” (19 aprilie 2013).

De asemenea, autoritățile moldovene au depus eforturi considerabile pentru a asigura funcționarea unui element esențial pentru punerea în aplicare a Legii privind asigurarea egalității, și anume Consiliul pentru egalitate. Funcționarea eficientă a Consiliului și capacitatea acestuia de a-și îndeplini atribuțiile într-un mod independent și imparțial sunt componentele cheie ale procesului de punere în aplicare. Doi dintre membrii Consiliului au

fost numiți la 7 martie iar ceilalți trei la 10 iunie. În cadrul dialogului între UE și Republica Moldova privind drepturile omului ce a avut loc la 16 aprilie 2013, autoritățile moldovene și-au confirmat angajamentul asumat privind intrarea în funcțiune a Consiliului pentru egalitate până în toamna anului 2013. MJ anticipează că bugetul alocat Consiliului pentru egalitate va permite finanțarea în faza inițială a 20 de angajați cu normă întreagă.

În 2012, Republica Moldova a recunoscut competența Comitetului pentru eliminarea discriminării rasiale din cadrul ONU de a primi comunicări individuale în temeiul articolului 14 din Convenția privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială adoptată de ONU. În urma adoptării Legii privind asigurarea egalității, autoritățile moldovene au de asemenea în vedere ratificarea Protocolului nr. 12 la Convenția europeană pentru protecția drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Cu excepția Legii privind asigurarea egalității, alte reforme importante au fost adoptate în 2012 cu scopul de a furniza cadrul legislativ pentru asigurarea non-discriminării în conformitate cu standardele internaționale și europene. Legea privind HIV din 2007 a fost modificată pentru a îndeplini un dublu obiectiv: (a) eliminarea dispozițiilor discriminatorii împotriva persoanelor afectate de HIV în diferite domenii, inclusiv eliminarea restricțiilor de călătorie și de ședere permanentă pentru cetățenii străini și (b) consolidarea protecției vieții private și a confidențialității. Aceste modificări sunt puse în aplicare în mod eficient.

De asemenea, a intrat în vigoare Legea privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități (Legea nr. 60 din 30 martie 2012), care armonizează cadrul juridic din Republica Moldova cu obligațiile țării ce rezultă din ratificarea Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități (CDPD). Această nouă lege cuprinzătoare se aplică nu numai cetățenilor moldoveni, ci și cetățenilor străini cu dizabilități care au domiciliul legal în Republica Moldova. Legea prevede cooperarea între stat și societatea civilă. În temeiul acesteia, autoritățile moldovene lucrează activ la elaborarea unor măsuri de punere în aplicare, pentru a se trece de la un model „medical” la unul „social” pentru stabilirea dizabilităților și a drepturilor persoanelor cu dizabilități, pentru abordarea dizabilităților și a drepturilor, precum și la alocarea resurselor bugetare necesare.

O serie de măsuri au fost deja adoptate în vederea punerii în aplicare a prevederilor Legii nr. 60 privind integrarea în domeniul ocupării forței de muncă (Capitolul V) și în special a prevederii care stabilește ca o cotă de 5% din angajați să fie recrutați de întreprinderile mijlocii și mari (peste 20 de angajați) din rândul persoanelor cu handicap, în baza unei recomandări emise de Consiliul național pentru determinarea dizabilității și capacității de muncă. Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei a inițiat recrutarea a 43 de funcționari care urmează să fie detașați la toate birourile locale ale Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă, cu scopul de a oferi asistență personalizată persoanelor cu dizabilități în cadrul procesului de recrutare pentru ocuparea de locuri de muncă, cu participarea ad-hoc a unor asociații, sindicate și angajatori.

La 26 decembrie 2012, Parlamentul a adoptat Legea nr. 306 „de modificare și completare a unor acte legislative”, care a introdus în Codul contravențional noi infracțiuni administrative în ceea ce privește discriminarea la locul de muncă, discriminarea în sistemul de învățământ și discriminare privind accesul la servicii și bunuri publice.

De asemenea, a fost revizuită legislația penală privind infracțiunile săvârșite din ură. Articolul 176 din Codul penal („încălcarea egalității”) a fost reformulat pentru a defini mai clar elementele constitutive ale infracțiunii („distanțiere, excludere, restricție sau preferință” în locul termenului nespecific „încălcare”). Cu toate acestea, există unele aspecte care nu au fost încă aliniate la standardele privind specificitatea și previzibilitatea; de asemenea, legislația penală care reglementează infracțiunile săvârșite din ură este rareori aplicată de către organele

de asigurare a respectării legii și de către autoritățile judiciare. Prin contrast, litigiile judiciare în cazurile de drept civil reflectă o dinamică activă în societatea moldoveană, demonstrând politica proactivă a guvernului, odată cu apariția unor litigii inițiate de societatea civilă și instituțiile de stat în ceea ce privește cazuri de discriminare, ceea ce a determinat pronunțarea de către instanțele naționale a unor hotărâri cu valoare de precedente și a sensibilizat publicul larg cu privire la acest aspect.

Mai mult, în urma hotărârii pronunțate la sfârșitul lunii iunie a anului 2012 de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cauza Genderdoc-M (cererea nr. 9106/06), autoritățile centrale și primăria Municipiului Chișinău și-au exprimat disponibilitatea de a asigura respectarea dreptului la libertatea de întrunire a persoanelor LGBTI, astfel cum s-a demonstrat în cadrul realizării cu succes a marșurilor comunității LGBTI din 14 februarie și 19 mai 2013. Aceste marșuri au fost primele din istoria Republicii Moldova care au avut loc în condiții de siguranță, sub protecția eficientă a poliției.

Un alt pas pozitiv care trebuie menționat este cel privind statutul persoanelor transsexuale și drepturile acestora privind recunoașterea legală a schimbării numelui și genului. La 2 noiembrie 2012, Curtea Supremă de Justiție a emis „Recomandările nr. 16” privind procedura de examinare a reclamațiilor cu privire la modificarea actului de stare civilă în urma unei intervenții chirurgicale de schimbare de sex. Aceste recomandări au reflectat în mod corect și expres jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, stabilind faptul că refuzul de recunoaștere în stare civilă a genului dobândit în urma intervenției reprezintă o încălcare a Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (dreptul la respectarea vieții private și a vieții de familie). Cu toate că este laudabil, acest efort nu pare să soluționeze întreaga problemă: alte dispoziții legale par să continue să favorizeze refuzul oficiilor Registrului de Stare Civilă de a modifica starea civilă a unei persoane în urma reatribuirii de gen, rezultând în necesitatea ca persoana în cauză să conteste decizia în fața instanțelor de judecată.

În domeniul judiciar, ca urmare a dezbaterilor publice aprinse ce au avut loc în perioada 2011-2012 și ca semn a unei dinamici mai active în societatea moldoveană în materie de discriminare, în anul 2012 s-a înregistrat o apariție remarcabilă a unor proceduri judiciare în domeniul discriminării. Unele cazuri au clarificat limitele libertății de exprimare în cazul „discursurilor de instigare la ură”, printre alte cazuri de defăimare și de declarații provocatoare împotriva persoanelor de etnie romă și a persoanelor LGBTI sau publicarea pe site-uri web a unor „liste negre” de figuri publice care „promovează homosexualitatea”. Este important de subliniat faptul că hotărârile pronunțate de instanțe în aceste cazuri au fost în conformitate cu standardele internaționale și europene referitoare la limitele legitime ale libertății de exprimare în cazurile de propagare a urii etnice, religioase sau sociale („discursuri de instigare la ură”); în unele din cazuri, instanțele au decis și acordarea de despăgubiri morale în favoarea reclamanților.

De asemenea, Curtea de Apel Chișinău a respins o plângere depusă de către o organizație religioasă împotriva deciziei luate de „Teleradio Moldova” de a difuza un documentar privind drepturile persoanelor LGBTI ca drepturi ale omului, argumentând că reclamantul a încercat să introducă o interdicție privind libertatea de exprimare și de opinie asupra unui subiect legat de drepturile minorităților sexuale. O reacție similară a fost cea a organizațiilor civile și a autorităților publice în ceea ce privește măsurile discriminatorii împotriva persoanelor LGBTI și a membrilor unor minorități religioase adoptate de o serie de consilii locale, inclusiv de Consiliul Local al Municipiului Bălți. La 28 februarie 2013, Curtea de Apel Bălți a decis că inițiativa acestuia de a crea o „zonă de sprijin special pentru Biserica Ortodoxă din Moldova” și interdicția impusă asupra „propagandei agresive a orientării sexuale netradiționale” au constituit încălcarea drepturilor omului. În ceea ce privește deciziile discriminatorii adoptate

de alte consilii locale, Cancelaria de Stat a notificat autoritățile în cauză cu privire la ilegalitatea deciziilor luate și a inițiat procedurile legale aplicabile. Prin urmare, toate deciziile luate de municipalitățile locale au fost anulate de către autoritățile emitente sau au fost declarate ilegale de instanțele de judecată respective. Aceeași abordare este adoptată de Avocatul Poporului în cazul Legii „privind asigurarea principiilor de egalitate, echitate și obiectivitate” adoptate la 30 aprilie 2013 de către Adunarea Populară a Unității Teritoriale Autonome Găgăuzia, care pune sub semnul întrebării o serie de drepturi stabilite de Legea cu privire la asigurarea egalității, în special în ceea ce privește drepturile de muncă ale persoanelor LGBTI.

- **Implementarea eficientă a măsurilor incluse în Planul național de acțiuni în domeniul drepturilor omului privind lupta împotriva discriminării (inclusiv alocarea de resurse adecvate); campanii generale de sensibilizare împotriva rasismului, xenofobiei, antisemitismului și a altor forme de discriminare; consolidarea organismelor responsabile privind politica anti-discriminare și combaterea rasismului, xenofobiei și antisemitismului;**

La 27 decembrie 2012, Parlamentul a adoptat modificările aduse Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului („Planul de acțiuni”), elaborat împreună cu autoritățile și societatea civilă, cu scopul de a lua în considerare noile evoluții, precum rezultatul evaluării periodice universale (raportul final din martie 2012) și alte recomandări internaționale. În urma acestui exercițiu, au fost incluse noi capitole precum: prevenirea și combaterea discriminării, libertatea de gândire, conștiință și religie; drepturile persoanelor apatride, ale migranților, ale refugiaților și ale solicitanților de azil. În cadrul dialogului privind drepturile omului ce a avut loc la 16 aprilie 2013 între UE și Republica Moldova, autoritățile moldovene au confirmat prioritatea pe care o acordă punerii în aplicare continue a Planului de acțiuni - cu finanțare adecvată - și monitorizării acestuia.

Planul de acțiuni este coordonat de o Comisie națională ad-hoc pentru punerea în aplicare a Planului de acțiuni în domeniul drepturilor omului („Comisia națională”), cu sprijinul tehnic al MJ, precum și de Comisia parlamentară permanentă pentru drepturile omului. Acesta are la bază un set de indicatori de performanță și include o evaluare calitativă și un mecanism de feedback; planul a indicat că 85% din acțiunile planificate pentru anul 2012 au fost desfășurate sau erau în curs de desfășurare la sfârșitul anului. Comisia națională a solicitat ca cele 35 de consilii raionale din țară să se implice mai mult. Aceasta a adăugat, de asemenea, un capitol financiar separat la Planul de acțiuni, în care autorităților naționale și locale li s-a solicitat să indice sursele de finanțare, interne sau externe, alocate sau necesare pentru a asigura punerea în aplicare deplină; cooperarea cu partenerii naționali și internaționali continuă să constituie un factor important pentru punerea în aplicare a Planului de acțiuni. Autoritățile moldovene au decis recent să invite reprezentanți ai Consiliului European, ONU, UE, OSCE și ai ONG-urilor naționale internaționale să participe la Comisia națională.

Planul național de acțiuni privind sprijinirea persoanelor de etnie romă 2011-2015, revizuit în 2012 în consultare cu partenerii internaționali, constituie un progres în cadrul politicilor privind persoanele de etnie romă din Republica Moldova întrucât vizează incluziunea socială, mai degrabă decât să se limiteze la promovarea culturii rome. Instituționalizarea mediatorilor comunitari romi reprezintă un pas important spre o mai bună integrare a persoanelor de etnie romă. Activitatea desfășurată de rețeaua de mediatori comunitari romi, care se află în prezent pe statul de plată din bugetul Republicii Moldova, ar trebui să fie esențială pentru strategia de incluziune socială vizată, fiind bazată pe eforturile comune ale autorităților centrale și locale, pe participarea activă a societății civile și a organizațiilor internaționale (precum UNICEF) și utilizându-se alocările financiare corespunzătoare. Au fost create 15 posturi de mediatori comunitari romi, beneficiind de finanțare integrală de la bugetul de stat. Numărul acestora

este planificat să atingă cifra optimă de 47 de mediatori comunitari până în 2015. În vederea sprijinirii unei strategii de responsabilizare a femeilor de etnie romă, 13 din numărul inițial de 15 mediatori comunitari sunt de sex feminin. O evoluție pozitivă privind creșterea capacității și a nivelului de sensibilizare a autorităților moldovene cu privire la incluziunea socială a romilor a fost crearea în noiembrie 2012 a unui post de consilier special al primului ministru pe problemele romilor.

În ceea ce privește instituțiile, importanța asigurării respectării drepturilor omului în sectorul justiției a fost reconfirmată ca fiind unul dintre elementele de sprijin ale Strategiei cuprinzătoare de reformare a sistemului de justiție 2011-2016 și ale planului de acțiuni aferent. Un prim val de modificări legislative, adoptate în iulie 2012, a consolidat Consiliul Superior al Magistraturii și în special competențele disciplinare ale acestuia; prin modificările aduse a fost îndeplinit de asemenea obiectivul de repartizare a judecătorilor într-un mod mai eficient și mai flexibil, în funcție de volumul de lucru efectiv și de cazurile înscrise pe rol în cadrul anumitor instanțe și raioane, precum și de reducere a volumului de lucru al judecătorilor, prin crearea funcției de judecător-asistent. A fost de asemenea îmbunătățit sistemul de asistență juridică, creat în 2008 și organizat pe lângă un Consiliu Național pentru Asistență Juridică. Ghidul privind asistența juridică garantată de stat, publicat în 2010 cu sprijinul Consiliului Europei și al Comisiei Europene, a continuat să fie comunicat instituțiilor și specialiștilor care acordă asistență juridică, iar un rezumat sub forma unei broșuri conținând explicații privind tipurile de asistență juridică și procedurile de solicitare și de acordare a acesteia a fost pus la dispoziția publicului larg.

De asemenea, furnizarea de asistență juridică a fost diversificată prin instituirea unor avocați publici, pe lângă avocații privați, care sunt dispuși să acorde asistență juridică pe bază de contract celor cinci birouri teritoriale ale Consiliului Național pentru Asistență Juridică. ONG-urilor acreditate li se va permite de asemenea să acorde asistență juridică în cauzele civile, în timp ce parajuriștii și ONG-urile vor oferi asistență juridică de bază (informații de bază privind legislația și asistență în elaborarea diferitelor acte, cu excepția actelor procedurale pentru procedurile judiciare). Începând cu data de 1 ianuarie 2012, a devenit posibil pentru reclamanți să solicite de asemenea asistență juridică în cazurile civile; acest tip de sprijin este pus la dispoziția persoanelor care nu dispun de mijloacele necesare pentru a contracta un avocat și al căror caz este de o anumită complexitate juridică sau procedurală.

Strategia de reorganizare a sectorului justiției acordă importanța cuvenită reorganizării instituției Avocatului Poporului, Centrul pentru Drepturile Omului („Centrul”), cu scopul de a consolida independența și eficacitatea acestuia precum și cele ale Mecanismului Național de Prevenire a Torturii (în noiembrie 2009, Centrului pentru Drepturile Omului i-a fost acordat statutul „B” de către Comitetul Internațional de Coordonare a Instituțiilor Naționale pentru Promovarea și Protecția Drepturilor Omului, indicând astfel respectarea parțială a principiilor de la Paris). Un grup de lucru ad-hoc a realizat un studiu detaliat privind activitatea Centrului, inclusiv evaluarea performanței acestuia, a nevoilor financiare și a potențialelor măsuri ce pot fi aplicate pentru optimizarea activităților desfășurate de acesta. Pe baza propriilor concluzii și cu implicarea partenerilor internaționali (precum consilierul local al ONU privind drepturile omului și fostul raportor special al ONU privind tortura) și ONG-uri locale, MJ a elaborat proiecte de lege privind reorganizarea Centrului, selecția și numirea Avocatului Poporului, precum și stabilirea gradului de autonomie al acestuia în ceea ce privește selecția și numirea personalului Centrului, stabilirea organizării interne a structurii și soluționarea problemelor legate de buget. În prezent, proiectul de lege a fost prezentat pentru consultare publică.

În același timp, Centrul a depus propriile eforturi pentru a-și îmbunătăți eficiența și credibilitatea rolului care îi revine. A început să utilizeze propriile prerogative pentru a contesta constituționalitatea anumitor legi în fața Curții Constituționale și să introducă acțiuni

în instanță sau să intervină în procedurile judiciare, în calitate de „amicus curiae”, inclusiv în cadrul procedurilor de protecție împotriva discriminării. Un centru regional a fost înființat în Varnița, o suburbie a orașului Bender controlată de Republica Moldova, în așa-numita Zonă de Securitate, cu scopul de a răspunde cererilor populației locale și de a îmbunătăți cooperarea cu instituția corespondentă a Avocatului Poporului din „Transnistria”.

(b) Recomandările cuprinse în evaluarea impactului

- *Continuarea punerii în aplicare a Planului de acțiuni în domeniul drepturilor omului 2011-2014 și continuarea solicitării implicării comunității internaționale în soluționarea problemelor minorităților.*

Autoritățile moldovene și-au demonstrat angajamentul consecvent și obținerea de rezultate tot mai bune în ceea ce privește punerea în aplicare a Planului de acțiuni în domeniul drepturilor omului 2011-2014. În martie 2013, au fost elaborate modificări ale Deciziei Guvernului de instituire a Comisiei naționale pentru implementarea Planului de acțiuni în domeniul drepturilor omului, cu scopul de a invita organizațiile internaționale precum Consiliul European, ONU, UE, OSCE și ONG-urile internaționale să participe la activitățile de monitorizare și evaluare desfășurate de Comisie. Intenția autorităților moldovene a fost să lanseze rapid o astfel de invitație, imediat ce un nou guvern va fi numit.

- *Asigurarea punerii în aplicare eficiente a legislației de combatere a discriminării, în conformitate cu standardele europene și internaționale, în special prin elaborarea de orientări cuprinzătoare și prin instituirea și funcționarea unui Consiliu pentru Egalitate.*

Astfel cum a fost prezentat pe larg în secțiunea anterioară, autoritățile moldovene, instituțiile judiciare, societatea civilă și publicul larg demonstrează un nivel ridicat de conștientizare a problemelor privind nediscriminarea, un aspect care este încă controversat în cadrul societății. O serie de măsuri de punere în aplicare au fost luate la scurt timp după ce Legea cu privire la asigurarea egalității a fost adoptată, în special un program solid de educație și formare, pentru a furniza juriștilor orientări privind punerea în aplicare și pentru a informa publicul larg; deciziile administrative sau actele juridice regionale contrare Legii privind asigurarea egalității au fost abrogate prin mijloace legale; apariția unei jurisprudențe naționale în conformitate cu hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului.

- *Menținerea eforturilor financiare pentru punerea în aplicare eficace și consecventă a Planului de acțiuni privind sprijinul acordat romilor 2011-2015.*

Astfel cum a fost prezentat în secțiunea anterioară, Planul de acțiuni privind sprijinul acordat romilor 2011-2015 a fost pus în aplicare în mod consecvent. Deși cu o oarecare întârziere, angajamentul asumat anterior privind instituționalizarea mediatorilor comunitari romi a fost tradus în angajamente bugetare efective în 2013. În legătură cu acest aspect, precum și cu aspectele privind drepturile omului, în general, cooperarea cu comunitatea internațională și sprijinul acesteia reprezintă un factor important în asigurarea succesului acțiunilor planificate.

- *Continuarea bunei cooperări cu autoritățile de facto de la Tiraspol, ceea ce ar permite schimbul de informații privind emiterea de documente, precum și aspectele legate de aplicarea legii;*

După cum este descris în obiectivul de referință din cadrul VLAP, eliberarea actelor de identitate locuitorilor din Transnistria de către autoritățile constituționale ale Republicii Moldova are loc pe baza informațiilor furnizate în conformitate cu legislația Republicii Moldova și confruntate cu informațiile deținute de autoritățile constituționale.

Cooperarea dintre Chișinău și Tiraspol pe probleme legate de aplicarea legii are loc într-o manieră ad-hoc, pe baza unui acord semnat în 1994. Cu toate acestea, acordul respectiv nu

poate fi pus în aplicare ca atare, în contextul progreselor realizate de Republica Moldova în domeniul drepturilor omului, întrucât nu oferă garanții suficiente privind protecția datelor cu caracter personal și respectarea drepturilor omului în cazul persoanelor suspectate pe care autoritățile transnistrene de facto solicită să le ancheteze; acest format necesită revizuire. Lucrările pe această temă au fost reluate în urma reuniunii de negocieri „5+2” de la Odesa, pe baza unui proiect propus de Misiunea OSCE în Republica Moldova.

- *Intensificarea eforturilor pentru a face față eventualelor provocări privind securitatea și migrația și de a identifica potențiale soluții pentru îmbunătățirea controlului fără a aduce atingere procesului de negociere „5+2”.*
- În martie 2013, viceprim-ministrul moldovean pentru reintegrare (reprezentantul politic al Republicii Moldova în cadrul negocierilor „5+2”) a informat printr-o scrisoare administrația de facto din Transnistria, ceilalți participanți la procesul „5+2” și Comisia comună de control stabilită în conformitate cu acordul de încetare a focului încheiat între Rusia și Republica Moldova în 1992, cu privire la intenția Republicii Moldova de a crea șase puncte de înregistrare ale Biroului Migrație și Azil al Republicii Moldova pe linia administrativă cu „Transnistria”, în așa-numita zonă de securitate a conflictului transnistrean, pentru a monitoriza și controla fluxurile de migrație prin segmentul central (transnistrean) al frontierei administrative dintre Republica Moldova și Ucraina. Informațiile furnizate autorităților de la Tiraspol conțineau informații de bază privind poziția geografică, procedurile, instituțiile responsabile și alte aspecte relevante.

În aprilie, în urma reacției negative a administrației de la Tiraspol, viceprim-ministrul pentru reintegrare a transmis clarificări suplimentare la Tiraspol, în scris și prin intermediul unor declarații publice, inclusiv prin intermediul celor emise de Biroul Migrație și Azil. Problema a fost abordată din nou în cadrul reuniunii de la Odesa în formatul „5+2” (23 - 24 mai 2013), când Republica Moldova a respins acuzațiile Transnistriei conform cărora această inițiativă ar împiedica libera circulație a cetățenilor ruși și ucraineni cu domiciliul în Transnistria, care nu dețin un pașaport moldovenesc. Transnistria a părut mulțumită de explicațiile primite. În plus, Republica Moldova a fost de acord să continue consultările consulare tripartite cu Rusia și Ucraina privind recunoașterea domiciliului în Republica Moldova al rezidenților ruși și ucraineni din Transnistria, care refuză să se înregistreze la autoritățile moldovene.

Conform Biroului Național de Statistică, în 2012 populația Republicii Moldova era de 3 559 541 de persoane (excluzând regiunea transnistreană). Populația din regiunea transnistreană a fost estimată la aproximativ 509 400 de persoane (fără scăderea numărului considerabil de imigranți din regiune), din care 280 239 (55 %) erau cetățeni moldoveni înscrși în Registrul de Stat al Populației. În 2012, Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor a emis 15 531 de pașapoarte pentru cetățenii Republicii Moldova domiciliați în regiunea transnistreană.

Republica Moldova aplică o politică generală cuprinzătoare, inclusiv în ceea ce privește cetățenii aceștia cu domiciliul în „Transnistria”, permițându-le accesul gratuit la cetățenia Republicii Moldova solicitată din propria inițiativă (sau eliberarea gratuită a actelor de identitate la prima documentație). Întrucât actele de stare civilă din Transnistria nu sunt recunoscute de Republica Moldova, Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor aplică măsuri specifice pentru a confirma cetățenia solicitanților, în conformitate cu modificările aduse Legii privind cetățenia 2004 și cu Hotărârile Guvernului nr. 959 din 9 septembrie 2005 și nr. 337 din 10 mai 2011. Începând cu luna mai a anului 2012, au avut loc discuții între Chișinău și Tiraspol pentru a pune în aplicare un mecanism de schimb de informații, pentru a permite reînregistrarea documentelor eliberate de autoritățile transnistrene de facto și în special pentru a introduce elemente de identificare la nivel național (un număr generat de Registrul Stării Civile din Republica Moldova) în actele de stare civilă eliberate de

autoritățile transnistrene de facto; această procedură ar simplifica procesul de solicitare a actelor de identitate moldovenești pentru locuitorii din regiunea transnistreană.

Pentru moment, Hotărârea Guvernului nr. 125 din 18 februarie 2013 de aprobare a „Regulamentului privind eliberarea actelor de identitate și evidența locuitorilor Republicii Moldova” (de înlocuire a Deciziei Guvernului nr. 376 din 6 iunie 1995, cu modificările și completările ulterioare) prevede că „identificarea persoanelor care au atins vârsta majoratului și până la momentul adresării nu au fost identificate sau identificarea anterioară a acestora nu poate fi probată se face în temeiul declarației în scris pe propria răspundere a unuia dintre părinți, a reprezentantului legal sau a unei rude de gradul I-III”. În cel din urmă caz, solicitantul trebuie să furnizeze documente explicative suplimentare emise de autoritatea publică locală sau de alte instituții ale statului care dețin informații cu privire la persoana respectivă. În consecință, descendenții sau rudele locuitorilor din Transnistria care nu pot fi identificați și recunoscuți în sistemul de pașapoarte de tip sovietic (pe care le-a moștenit „Registrul” din Republica Moldova) pot apela la declarațiile rudelor lor pentru a solicita cetățenia Republicii Moldova. Codul penal al Republicii Moldova prevede amenzi și până la un an de închisoare pentru fals în declarații în fața unui funcționar public în vederea producerii unei consecințe juridice în favoarea unui terț.

Evaluare generală Secțiunea 4

Republica Moldova a inițiat punerea în aplicare eficientă a obiectivelor de referință ale fazei a doua. Restricțiile rămase privind șederea legală a cetățenilor străini și a persoanelor apatride au fost eliminate, accesul tuturor cetățenilor la actele de identitate a continuat să fie îmbunătățit în mod eficient; au fost realizate îmbunătățiri considerabile privind punerea în aplicare a cadrului legal referitor la combaterea discriminării. În plus, situația din regiunea transnistreană a fost abordată cu rigurozitate, prin crearea unui sistem de monitorizare a migrației și prin aplicarea unor proceduri speciale de confirmare pentru locuitorii din regiunea transnistreană care solicită acte de identitate moldovenești. Mai mult, Republica Moldova demonstrează o serie de realizări privind urmărirea consecventă a tuturor recomandărilor transmise în Evaluarea impactului.

Comisia **consideră că Republica Moldova îndeplinește, în general, obiectivele de referință ale fazei a doua stabilite în Secțiunea 4.**

Se impune luarea de măsuri suplimentare cu privire la:

- Confirmarea punerii în aplicare durabile a Legii privind asigurarea egalității, în special prin crearea unui Consiliu pentru Egalitatea funcțional și prin continuarea realizării de progrese privind punerea în aplicare în întregime a Legii privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități;
- Confirmarea susținerii financiare a Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului;
- Continuarea punerii în aplicare a reformei sectorului justiției, inclusiv consolidarea instituției Avocatului Poporului;
- Stabilirea punctelor de înregistrare prevăzute de-a lungul liniei frontierei administrative cu „Transnistria”;
- Continuarea realizării de progrese împreună cu „Transnistria” pentru a facilita documentarea și înregistrarea locuitorilor regiunii transnistrene.

3. CONCLUZII

De la lansarea Dialogului între UE și Republica Moldova privind regimul vizelor în iunie 2010 și prezentarea autorităților moldovene a Planului de acțiuni privind liberalizarea regimului de vize (PALRV) în ianuarie 2011, Comisia a transmis Parlamentului European și Consiliului rapoarte periodice privind progresele înregistrate de Republica Moldova în aplicarea măsurilor necesare pentru îndeplinirea obiectivelor de referință identificate în cele patru secțiuni din prima fază, precum și în actuala a doua fază a PALRV prin intermediul prezentului al 4-lea raport privind progresele înregistrate.

Pe lângă acest proces intens de raportare cu privire la PALRV, Comisia a continuat, de asemenea, să monitorizeze progresele realizate de Republica Moldova în domeniile relevante ale PALRV, în cadrul:

- Comitetului mixt UE - Republica Moldova de facilitare a eliberării vizelor;
- Comitetului mixt UE - Republica Moldova privind readmisia;
- Subcomitetului mixt UE - Republica Moldova nr. 3;
- Reuniunii la nivel de înalți funcționari a Parteneriatului pentru mobilitate UE - Republica Moldova;
- dialogului între UE și Republica Moldova privind drepturile omului.

În fiecare dintre aceste comitete și cadre, dialogul și cooperarea dintre UE și Republica Moldova se află într-un stadiu avansat și se desfășoară în mod corespunzător. În timpul celor mai recente reuniuni ale Comitetelor mixte de facilitare a eliberării vizelor și privind readmisia, care au avut loc la Bruxelles la 12 iunie 2013, cu participarea statelor membre ale UE, Comisia a remarcat un nivel în general satisfăcător de punere în aplicare a ambelor acorduri.

Dialogul UE - Republica Moldova privind liberalizarea regimului de vize s-a dovedit a fi un instrument important pentru promovarea **reformelor**, nu numai în domeniile justiției și afacerilor interne, dar și în afara acestora, având impact asupra unor domenii precum statul de drept și aspectele constituționale, inclusiv finanțarea partidelor politice și imunitatea politică. Progresele realizate de Republica Moldova în diferitele domenii acoperite de cele patru secțiuni ale PALRV au fost constante și eficiente în ultimii trei ani, fiind dovada puternicului angajament și a eforturilor depuse de autoritățile moldovene în a acorda prioritate punerii în aplicare a PALRV în cadrul programului legislativ, politic și administrativ.

Cu toate acestea, este important să reconfirmăm faptul că reformele întreprinse în mai multe domenii incluse în PALRV și în special cele care vizează buna guvernare a administrației publice, necesită în mod clar o **voință politică stabilă** din partea autorităților moldovene, pentru ca aceste reforme să fie consolidate în întregime în cadrul societății din Republica Moldova.

Evaluarea actuală demonstrează că Republica Moldova **respectă, în linii mari, obiectivele de referință identificate în cadrul celor patru secțiuni ale PALRV**. Funcționarea cadrului legislativ și politic, precum și a principiilor și procedurilor instituționale și organizatorice din cadrul celor patru secțiuni este conformă cu standardele europene și internaționale. Comisia consideră că Republica Moldova a înregistrat **mari progrese** privind punerea în aplicare eficientă și durabilă a obiectivelor de referință ale fazei a doua din cadrul PALRV. Îndeplinirea acțiunilor prevăzute în prezentul raport ar aduce Republica Moldova la finalizarea punerii în aplicare a tuturor obiectivelor de referință ale fazei a doua din cadrul PALRV.

Comisia va continua să acorde o atenție deosebită alocării de către Republica Moldova a resurselor financiare și umane corespunzătoare pentru implementarea durabilă a cadrului

legislativ și politic. În acest sens, Republicii Moldova i se solicită să stabilească o **planificare multianuală pe termen lung**, pentru a asigura alocarea resurselor financiare și umane necesare pentru îndeplinirea pe termen lung a obiectivelor de referință prin introducerea sistematică a liniilor de cheltuieli necesare în statul bugetul. De asemenea, este esențial să se continue organizarea unor **campanii de informare specifice**, cu scopul de a clarifica drepturile și obligațiile asociate regimului de călătorii fără viză, precum și regulile de acces pe piața forței de muncă din UE.

Comisia **va continua să monitorizeze în mod activ** îndeplinirea acțiunilor prevăzute în prezentul raport, în conformitate cu cele patru secțiuni ale PALRV, în vederea **raportării în toamnă** în ceea ce privește punerea în aplicare eficientă a tuturor obiectivelor de referință incluse în Planul de acțiuni privind liberalizarea regimului de vize.